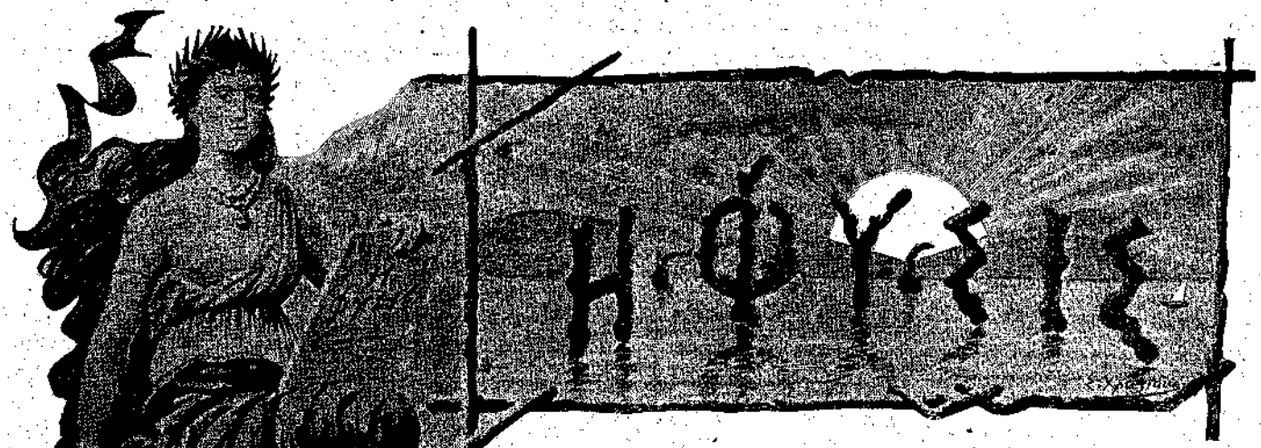

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ — ΘΕΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ — ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΦΡ. ΠΡΙΝΤΕΖΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ
Ὁδὸς Ἀλεξάνδρου Σούτσου ἀριθ. 17, Πάροδος Λυκαβητοῦ.

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ φρ. 12. — Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ φρ. 15.

ΕΤΟΣ Γ. ΠΕΡ. Β' — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 20ῃ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1898 — ΑΡΙΘ. 21

ΜΙΑ ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΡΗΝ

(συνέχεια καὶ τέλος ἰδὲ προηγ. φύλλον)

Ἅπασαι αἱ κοσμολογικαὶ μελέται ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ὁ Ἄρης εἶναι ἀρχαιότερος τῆς Γῆς, ἀφοῦ κεῖται ἀπώτερον ταύτης τοῦ Ἡλίου καὶ ἀφοῦ διῆλθε ταχύτερον τὰς φάσεις τῆς ἀστρώας ἐξελίξεως καὶ ἀφοῦ ἤδη εἶναι μικρότερος καὶ ἐλαφρότερος τοῦ ἡμετέρου πλανήτου. Εἶναι δ' ἀδύνατον νὰ φαντασθῶμεν τὶ εἴδους σχήματος ἀπέκτησαν ἐκεῖ οἱ ἄνθρωποι, οὓς ἀδυνατοῦμεν ἐπίσης νὰ ἰσχυρισθῶμεν, ὅτι αἱ φυσικαὶ δυνάμεις, αἵτινες εἰσὶν αἱ αὐταὶ ὡς ἐδῶ καὶ αἵτινες ἐξασκοῦνται ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας, (τὸ κλίμα, ἡ ἀτμόσφαιρα, αἱ ἐποχαί, ὁ ὑδρατμός, κτλ.) ἀδρανοῦσι διὰ παντοτεινῆς ἀνικανότητος, ἐνῶ εἰς τὴν Γῆν τὸ κύπελλον τῆς ζωῆς πανταχόθεν ἐκχυλίζει καὶ ἡ γενετήριος δύναμις ἀπείρως ὑπερβαίνει τὸν πραγματικὸν χῶρον τῆς σφαίρας. Ἀλλά, οἱονδήποτε καὶ ἂν ἦ τὸ σχῆμα τῆς ἀρηΐου ἀνθρωπότητος, οἱ ἀδελφοί μας οὗτοι πρέπει νὰ εἶναι ἀνώτεροι διὰ πολλοὺς λόγους. Πρῶτον, εἶναι δύσκολον νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι ἡ φυλὴ αὕτη εἶναι κατωτέρα ἡμῶν, ἀφοῦ δὲν γνωρίζομεν ἔτι νὰ ζῶμεν, καὶ τὰ τρία τέταρτα τῶν προϋπολογισμῶν μας χρησιμεύουσιν πρὸς τροφοδότησιν τοῦ στρατοῦ. Μόνη ἡ Εὐρώπη δαπανᾷ 22 ἑκατομμύρια φράγκων, καθ' ἑκάστην, καὶ δὴ διὰ δανείων, καὶ ὡς ἐκ τούτου σήμερον εἶναι χρεωμένη μὲ 121 δεκάκις ἑκατομμύρια. Σημεῖον προφανὲς τῆς βαρβαρότητος καὶ ἀνοησίας ἡμῶν. Δεύτερον, ἡ πρόοδος εἶναι νόμος ἀπόλυτος, ὥτινι οὐδὲν ἀντιτείνει. Ὥστε, ἂν ὡς ἦν φυσικόν, οἱ κάτοικοι τοῦ Ἄρεως ἤρξαντο, ὡς ἡμεῖς, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, τὰ ἔτη καὶ οἱ αἰῶνες τοῖς ἔδωσαν τὸν χρόνον τῆς σκέψεως καὶ τῆς λογικῆς, ἡ δὲ παροῦσα αὐτῶν κατάστασις δίδωσιν εἰκόνα τῆς μελλούσης ἡμετέρας ἀνθρωπότητος μετά τινα ἑκατομμύρια ἐτῶν. Τρίτος λόγος, εἶναι ὅτι εὑρίσκονται εἰς καλειτέραν θέσιν ἡμῶν, ἵνα ὦσιν ταχύτερον ἀπηλλαγμένοι ἐκ τοῦ βάρους τῆς ὕλης. Ἐπὶ τοῦ κόσμου αὐτοῦ, ἡ πυκνότης ἑνὸς μέτρου κυβικοῦ ὕδατος, γῆς ἢ ἄλλου πράγματος ἰσοδυναμεῖ ἐκεῖ πρὸς τὰ $^7/_8$ καὶ τὸ βάρος μόλις εἶναι 38 ἑκατοστῶν. Ἀνὴρ 70 ὀκάδων ἐνταῦθα, θὰ ἐβάρυνε ἐκεῖ μόλις 26. Ἐκτὸς τούτου, τὰ ἔτη εἶναι σχεδὸν δὶς μακρότερα τῶν ἡμετέρων, αἱ δὲ κλιματολογικαὶ συνθῆκαι φαίνονται μᾶλλον εὐάρεστοι. Ταῦτα πάντα εἰσὶν εὐεργετήματα διὰ τοὺς Ἀρείους.

Ἡ κυκλοφορία τοῦ ὕδατος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, εἶναι ὁ κυριώτερος παράγων τῆς ζωῆς, διότι πάντα τὰ ἐπ' αὐτῆς ὄντα οὐσιαστικῶς συνίστανται ἐξ ὕδατος, αὐτὸ δὲ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα περιέχει 70 τοῖς ἑκατόν. Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐπὶ ὅλων τῶν ἄλλων κόσμων τοῦ σύμπαντος, διότι ἡ μελέτη τῆς φύσεως μᾶς διδάσκει τὴν ἀπειρίαν τῶν ἔργων της· δὲν εἶναι δὲ ἐπαρκὴς λόγος νὰ θεωρήσῃ τις κόσμον ἀκατοίκητον, πάντα τοιοῦτον στερούμενον ὕδατος. Δὲν πρέπει τὰς ἰδέας μας νὰ περιορίζωμεν ἐντὸς κελύφους καρύου. Ὁ ἄνθρωπος στερούμενος ὀξυγόνου ἀποθνήσκει, ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας καὶ ὄντα, τὰ ὁποῖα τὸ ὀξυγόνον θανατόνει.

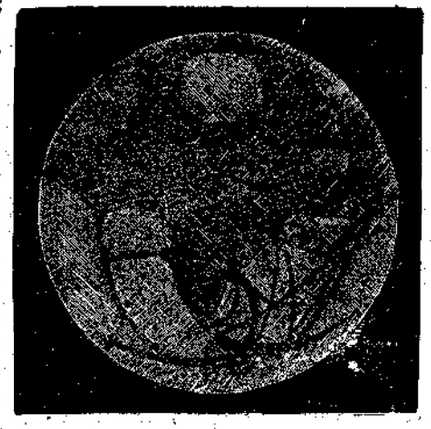

Ἐν τούτοις, οἱ τοῦ αὐτοῦ πλανητικοῦ συστήματος κόσμοι ἔχουσιν ὁμοιότητα καταγωγῆς, ἰδίως ὁπόταν τυγχάνουσι γείτονες, ὅπως εἶναι ὁ Ἄρης καὶ ἡ Γῆ. Παρατηροῦμεν ἐπὶ τοῦ Ἄρεως πολικὰς χιόνας μεγάλης ἐκτάσεως πρὸς τὸ τέλος ἑκάστου χειμῶνος καὶ διαλυομένας πρὸς τὸ τέλος ἑκάστου θέρους. Αἱ χιόνες αὗται σχηματίζονται διὰ τοῦ αὐτοῦ χημικοῦ ὕδατος, ὡς τοῦ ἰδικοῦ μας; Εἶναι δυνατὸν τοῦτο καὶ ἴσως πιθανόν.

Τὶ εἶναι τὸ ὕδωρ; Πρωτοξύδιον τοῦ ὑδρογόνου. Ἄρα τὸ

ὀξυγόνον καὶ τὸ ὑδρογόνον εὕρηνται πανταχοῦ διακεχυμένα καὶ παρουσιάζονται ἐν εἴδει πρωτογόνων στοιχείων. Δυνάμεθα δὲ νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο τούτων στοιχείων παρήχθη ἐπὶ τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Ἀφροδίτης, ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς Γῆς, διότι πᾶσαι αἱ παρατηρήσεις συντείνουσι πρὸς τὴν παραδοχὴν τοῦ συμπεράσματος τούτου. Ἐν τούτοις εἶναι δυνατὸν νὰ ᾖ ἕτερόν τι εἶδους ὕδατος, ἕτερόν τι ὑγρόν.

Ἐκτὸς τούτων, αἱ ποιότητες τῶν ὑδάτων διαφέρουσιν ἀπὸ κόσμου εἰς κόσμον, κατὰ τὴν θερμοκρασίαν, τὴν ἀτμοσφαιρικὴν πίεσιν, τὴν ἔκτασιν τοῦ πλανήτου, τὴν διανομὴν τῶν κλιμάτων, τὴν γεωλογικὴν καὶ γεωγραφικὴν κατάστασίν του, τὴν πυκνότητά του, κτλ. κτλ. Ἡ δὲ παρατήρησις ἄγει ἡμᾶς εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ κυκλοφορία τοῦ ὕδατος δὲν διενεργεῖται ποσῶς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ἄρεως κατὰ τοὺς νόμους, τοὺς ἐπικρατοῦντας ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Ἐνταῦθα, ὁ μηχανισμὸς εἶναι ἀρκετὰ ἁπλοῦς. Τὰ τρία τέταρτα τῆς σφαίρας εἶναι κεκαλυμμένα ὑπὸ τοῦ ὕδατος, ἡ ἐξάτμισις εἶναι σημαντική, ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι πυκνή, ἡ ἡλιακὴ θερμότης ἀνυψώνει διαρκῶς μεγάλην ποσότητα ὕδατος ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῶν θαλασσῶν, ἣν ἀνεγείρει ἐν καταστάσει ἀοράτου ἀτμοῦ μέχρι τινος ὕψους, ἔνθα πυκνοῦται εἰς νέφη καὶ ὁπόθεν ἀρκετὰ δυναταὶ ἄνεμοι, ὀφειλόμενοι ἀκριβῶς εἰς τὴν πυκνότητα τῆς ἡμετέρας ἀτμόσφαιρας, μεταφέρουσι τὰ νέφη ταῦτα ὑπεράνω τῶν ἠπείρων, ὅπου διαλυόμενα εἰς βροχὴν ἢ εἰς χιόνας παράγονται αἱ πηγαί, οἱ ρύακες, ποταμοὶ καὶ λίμναι, δι' ὧν ἐπανέρχεται τὸ ὕδωρ εἰς τὴν θάλασσαν, ὅθεν ἀφῃρέθη.

Τὸ οὕτω πως κατ' ἔτος μεταφερόμενον ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαίρας ὕδωρ ὑπολογίζεται εἰς 721 τρὶς ἑκατομμύρια ($721—10^{12}$) κυβικὰ μέτρα, ἤτοι εἶναι τὸ 4,400ον περίπου μέρος τοῦ ὁλικοῦ ὕδατος τῶν θαλασσῶν, ὅπερ ὑπολογίζεται εἰς 3,200 τετράκις ἑκατομμύρια κυβικῶν μέτρων.

Ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ἄρεως αἱ συνθῆκαι αὗται εἰσὶ πολὺ διαφορετικαί. Αἱ θάλασσαι δὲν καταλαμβάνουσι τὸ ἥμισυ τῆς ἐκτάσεως τῆς σφαίρας. Ἡ ἀπὸ τοῦ Ἡλίου θερμότης εἶναι μικροτέρα, διότι ἡ ἀπόστασις εἶναι περίπου κατὰ τὸ ἥμισυ μεγαλειτέρα τῆς τῆς Γῆς. Ἀφ' ἑτέρου, τὸ ἔτος εἶναι σχεδὸν δὶς μεγαλείτερον: 188 ἤτοι 687 ἡμερῶν.

Ἤδη ἃς ἐξετάσωμεν ζήτημά τι ὑψίστης σημαντικότητος. Ἡ γήινη ἀτμόσφαιρα εἶναι βαρυτάτη, ἐνῷ ἡ τοῦ Ἄρεως σχετικῶς εἶναι ἀσυγκρίτως ἐλαφροτέρα.

Ἡ βαρύτης ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ἄρεως οὖσα ἀσθενεστέρα ἢ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, πάντα τὰ σώματα βαρύνουσιν ἐκεῖ ὀλιγώτερον.

Εἶναι βεβαιότατον, ὅτι ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ Ἄρεως δὲν εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν ἡμετέραν, καὶ τὸ ὕδωρ δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ ἐν ταῖς αὐταῖς συνθήκαις. Κατὰ δὲ τὰς γενομένας παρατηρήσεις ἡ ἀτμόσφαιρα ἐκεῖ εἶναι ὀλιγώτερον πυκνὴ τῆς ἡμετέρας, νέφη σχηματίζονται ὀλιγώτερα, τὰ ρεύματα ἔχουσιν ἐλάσσονα ἔντασιν, ὁ ἄνεμος οὐδέποτε εἶναι ἐκεῖ ἰσχυρός, θύελλαι δὲ δὲν ὑπάρχουσιν. Ἡ δ' ἐξάτμισις εἶναι ταχεῖα καὶ εὔκολος καὶ ὁ βαθμὸς τῆς βράσεως ἐνεργεῖται ἐκεῖ εἰς τοὺς 46^0 ἀντὶ ὡς ἐδῶ εἰς τοὺς 100^0. Ἡ ἀτμόσφαιρα δὲν πρέπει νὰ εἶναι χτιμικῶς οὔτε φυσικῶς ἡ αὐτή, διότι ἡ μέση θερμοκρασία δύναται νὰ εἶναι μᾶλλον ὑψωμένη ἢ ἐνταῦθα.

Ἐπὶ τοῦ Ἄρεως ἡ ἐξάτμισις τῶν θαλασσῶν δὲν γεννᾷ, ὅπως παρ' ἡμῖν νέφη, βροχάς, ρύακας καὶ ποταμούς. Ἐκεῖ παρατηροῦμεν μόνον διώρυγας, ἀγούσας ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην θάλασσαν. Ἑκάστη διώρυξ ἄρχεται καὶ τελειόνει ἢ εἰς θάλασσαν, ἢ εἰς λίμνην, ἢ εἰς ἑτέραν διώρυγα, ἀλλ' οὐδέποτε εἰς ξηράν. Διασταυροῦνται καθ' ἁπάσας τὰς δυνατὰς γωνίας.

Ἀφ' ἑτέρου τὰ νέφη ὑπερβαλλόντως σπανίζουσι καὶ ἴσως εἶναι ἁπλαῖ ὁμίχλαι, διότι δὲν εἶναι βροχερὰ καὶ θυελλώδη. Ἐνῷ παρ' ἡμῖν οὐδέποτε ὁλόκληρος ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς εἶναι ἐστερημένη νεφῶν. *Ἐν γένει ἡ καιρικὴ κατάστασις τοῦ Ἄρεως εἶναι ἡ καλοκαιρία.*

Ὅτε ἐκεῖ διαλύονται αἱ πολικαὶ χιόνες παράγονται σχεδὸν πάντοτε πλημμύραι ἐπὶ παμμεγέθων ἐκτάσεων, αἱ ὄχθαι τῶν θαλασσῶν προχωροῦσι μακρὰν ἔνδον τῆς ξηρᾶς, αἱ διώρυγες πλατύνονται, ἀναφαίνονται ἀκρωτήρια καὶ νῆσοι, τμήματα ἠπείρων βυθίζονται εἰς τὸ ὕδωρ κτλ. Πάντα δὲ ταῦτα μᾶς ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τοῦ πλανήτου οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἄπειρος κοιλὰς καὶ ὅτι τὰ ὄρη εἰσὶ σπάνια.

Αἱ διώρυγες τοῦ Ἄρεως δύνανται νὰ εἶναι ἢ φυσικαὶ σχισμάδες προερχόμεναι ἐκ τῆς ἀρχικῆς ἐξελίξεως τοῦ πλανήτου, ὅπως ὑπάρχουσι καὶ ἐπὶ τῆς Γῆς ἡ Μάγχη καὶ ἡ διώρυξ τῆς Μοζαμβίκης ἢ διώρυγες τεχνικαί, κατασκευασθεῖσαι ὑπὸ τῶν κατοίκων ἐκεῖ διὰ τὴν διανομὴν τῶν ὑδάτων ἢ καὶ ἀμφότερα, φυσικαὶ διοχετεύσεις, τελειοποιηθεῖσαι ὑπ' αὐτῶν διὰ τὰς ἀνάγκας καὶ εὐκολίας των, διότι ἀποτελοῦσι τέλειον σύστημα διὰ τὴν παρεμπόδισιν τῶν πλημμυρῶν.

Ἡ περιοδικὴ αὕτη πλημμύρα κατὰ θέρος διαχέεται διὰ μέσου τῶν διωρύγων καθ' ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ πλανήτου καὶ ἀποτελεῖ, ὡς φαίνεται, τὴν ὀργανικὴν ζωὴν τοῦ τόπου. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, αἱ διώρυγες φαίνονται περιβαλλόμεναι ὑπὸ βαθείας ζώνης, ὀφειλομένης ἀναντιρρήτως εἰς εἶδος τι βλαστήσεως, διότι αἱ διώρυγες τῆς περιβαλλούσης ταύτης χώρας γίνονται ταυτοχρόνως σκοτεινότεραι καὶ πλατύτεραι καὶ καλύπτουσι ἀπεράντους ἐκτάσεις. Τοῦτο δὲ διαρκεῖ ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ μέχρι τοῦ ἐλαχίστου τῆς πολικῆς χιόνος, ὅτε ἡ διάλυσις ἔχει τελείως συντελεσθῇ, αἱ διώρυγες σμικρύνονται, τὰ σκοτεινὰ σημεῖα φωτίζονται καὶ αἱ ἠπειροι καθίστανται ἐκ νέου κίτρινοι.

Οἱανδήποτε ἐξήγησιν καὶ ἂν δώσῃ τις εἰς τὰ ἄγνωστα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ σφαίρᾳ φαινόμενα ταῦτα, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι τὸ ὕδωρ κυκλοφορεῖ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ἄρεως, *οὐχὶ διὰ συστήματος νεφῶν, βροχῶν καὶ ρυάκων,* ὡς ἐδῶ, ἀλλὰ *διὰ τῆς διαλύσεως τῶν πολικῶν χιόνων* καὶ *διὰ τῶν ὁριζοντίων καὶ διεσταυρωμένων τούτων διωρύγων,* αἵτινες διανέμουσιν αὐτὸ ἐν τῷ συνόλῳ τῶν ἠπείρων, καὶ εἶτα ἐξατμιζόμενον μεταβαίνει σχεδὸν μοναδικῶς συμπυκνούμενον ἐπὶ τῶν μᾶλλον κατεψυγμένων ζωνῶν, αἵτινες τὸ περιμαζεύουσιν ἐν καταστάσει χιόνος.

Ἰδέαν τούτου δίδωσιν ἡ παρατιθεμένη ἡμετέρα εἰκών, ληφθεῖσα τὴν 30 Νοεμβρίου 1896.

Ὁ κόσμος αὐτὸς εἶναι πολὺ διάφορος ἐκείνου, ὃν κατοικοῦμεν, μᾶλλον ζωηρὸς καὶ κινητὸς καὶ ὑπὸ κλίμα ἀναμφιβόλως πολὺ εὐήρεστον διὰ τῆς σταθερᾶς αὐτοῦ καθαρότητος καὶ διαυγείας καὶ στερεῖται ἐντελῶς ἀτμοσφαιρικῶν ἀνωμαλιῶν, βροχῶν καὶ τρικυμιῶν, αἵτινες, τοσοῦτον θλιβερῶς χαρακτηρίζουσι τὸ μέγιστον μέρος τῶν γηΐνων κλιμάτων. Αἱ ἡμέραι ἐκεῖ εἰσὶ μεγαλείτεραι τῶν ἰδικῶν μας, τὰ δὲ ἔτη σχεδὸν δὶς μακρότερα. Εἶναι τόπος ἐνδιαφέρων.

Περὶ τῶν πιθανῶς κατοίκων αὐτοῦ καὶ τῆς δυνατῆς ἢ πιθανῆς φυσικῆς αὐτῶν καταστάσεως, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐνδιατρίψωμεν ἐνταῦθα, φαίνεται ὅμως, ὅτι αἱ περιοδικαὶ αὗται πλημμύραι εἶναι πολὺ ἐνοχλητικαὶ καὶ ὁ φυσιοδίφης θ' ἀποφανθῇ περὶ αὐτῶν, ὅτι εἰσὶν ἀμφίβια ὄντα ἢ ὅτι ζῶσιν ἐν τῷ ἀέρι χωρὶς νὰ κρατῶνται τόσον βαρέως ὅσον ἡμεῖς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἡ φαντασία ἐν τούτοις γεννᾷ περὶ αὐτῶν χιλίας ὑποθέσεις, ἡ δὲ τηλεσκοπικὴ παρατήρησις θέτει τὸ μᾶλλον περίεργον, ἀλλὰ στενόχωρον πρόβλημα.

Ἀλλ' ἃς ἐξετάσωμεν καὶ ἕτερον ζήτημα. Ἴσως οἱ κάτοικοι τοῦ Ἄρεως, θύματα τόσων ἀνωμαλιῶν, παρατηροῦσι τὴν γῆν μετὰ βλέμματος πόθου, θλιβόμενοι, ὅτι δὲν δύνανται νὰ κατοικήσωσι κόσμον σταθερότερον, ὡς τὸν ἡμέτερον, ἔνθα αἱ μεταβολαὶ τοῦ ἐδάφους δὲν ὑπόκεινται εἰς τοιαύτας ἀστασίας. Ἐὰν δ' ἔχωσιν ἐπίσης ἰσχυρὰ ὡς ἡμεῖς τηλεσκόπια ἢ ἄλλο τι μέσον παρατηρήσεως, ἐπιτρέπον αὐτοῖς νὰ διακρίνωσι τὰς γηΐνους λεπτομερείας, θὰ παρετήρησαν βεβαίως, ὅτι ὁ ἡμέτερος κόσμος δὲν εἶναι τόσον

τέλειος, ὅσον φαίνεται μακρόθεν. Ἐκ τῆς ἀποστάσεως δὲ καὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἄρεως, ἡ ἡμετέρα Γῆ λάμπει ἐν τῷ οὐρανῷ τὸ ἑσπέρας ἀκριβῶς, ὅπως ἡ Ἀφροδίτη δι' ἡμᾶς· εἴμεθα οὕτως ὁ «Ἀστὴρ τοῦ Βοσκοῦ» των.

Ἐν συντόμῳ, ὁ μικρόκοσμος οὗτος Ἄρης εἶναι εἷς ἐκ τῶν μᾶλλον ἐνδιαφερόντων, ἐξ ὧν δυνάμεθα τό γε νῦν ἔχον νὰ μελετήσωμεν. Τὸ σπουδαιότερον δὲ σύγχρονον ζήτημα εἶναι, ἐὰν αἱ διώρυγες αὗται ὀφείλονται εἰς φυσικὴν ἢ τεχνικὴν αἰτίαν, καὶ μετὰ τὴν ἀπόδειξιν τούτου πολλὰ ἀμφίβολα ζητήματα θὰ λυθῶσιν ἀφ' ἑαυτοῦ. Διὰ τῆς παρατηρήσεως δὲ τῆς κινήσεως τοῦ Ἄρεως, ὁ Κέπλερ ἀνεκάλυψε κατὰ τὸν 17 αἰῶνα τοὺς νόμους, τοὺς διέποντας τὸ σύστημα τοῦ κόσμου. Ἴσως δὲ προώρισται εἰς τὸν γείτονα ἡμῶν τοῦτον πλανήτην, νὰ μᾶς παράσχῃ τὸ πρῶτον τὴν ἀλήθειαν τοῦ ὡραίου ὄντως θεωρήματος, τῆς πολλαπλότητος τῶν κατοικησίμων κόσμων.

Φ.Π.

ΣΙΜΩΝΙΔΟΥ Γ. ΒΛΑΒΙΑΝΟΥ

Η ΠΑΡΑΦΡΟΣΥΝΗ ΕΝ ΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΑΥΤΗΣ

ΗΤΟΙ

ΜΕΛΕΤΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ (¹)

« Ἡ σκέψις εἶναι ἡ πρώτη δύναμις τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἔκφρασις αὐτῆς ἐκ τῶν πρωτίστων ἀναγκῶν του καὶ ἡ διάδοσίς της ἡ προσφιλεστέρα αὐτοῦ ἐλευθερία.» λέγει ὁ Condillac.

Καὶ ὄντως εἰς ἐμαυτὸν εὕρον καὶ εὑρίσκω καθ' ἑκάστην τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν τῆς ἰδέας ταύτης, διότι ὁσάκις συλλάβω σκέψιν τινὰ αἰσθάνομαι, ὅτι κτῶμαι νέαν τινὰ δύναμιν, εἶτα δ' ἀκαταγώνιστος ἀμέσως μοὶ γεννᾶται ἡ ἀνάγκη νὰ ἐκφράσω ταύτην, εἴτε διὰ τοῦ γραπτοῦ, εἴτε διὰ τοῦ προφορικοῦ λόγου, καὶ κατόπιν ἐμβάλλομαι εἰς τὸν πειρασμὸν νὰ διαδώσω ταύτην, ἂν ἦτο δυνατὸν εἰς τὰ πέρατα τῆς ὑφηλίου· οὕτως ὥστε, ἂν ἀπασχολήσω ὑμᾶς, κατὰ τὴν ἑσπέραν ταύτην, σύγγνωτε οὐχὶ ἐμοί, ἀλλὰ τῇ ἀνθρωπίνῃ ταύτῃ ἀδυναμίᾳ μου, ἣν οὐχ' ἧττον ὁ Condillac, ὡς ἠκούσαμεν, ἀποκαλεῖ δύναμιν καὶ ἀνάγκην καὶ ἐλευθερίαν.

Τὸ θέμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἀπασχοληθῶμεν εἶναι ἐξ ἐκείνων, ἅτινα κατέχουσι μέσην τινὰ θέσιν μεταξὺ τῶν καθαρῶς Κοινωνικῶν καὶ τῶν καθαρῶς Ἐπιστημονικῶν θεμάτων. Εἶναι ὕλης ἐπιστημονικῆς ἐφηρμοσμένης ἐπὶ τῆς κοινωνίας, πρὸς τὴν εὐημερίαν τῆς ὁποίας τὰ πάντα πρέπει νὰ τείνωσι. Ἐπιστήμη, τέχνη, ποίησις, λογογραφία, θρησκεῖαι, ἀνακαλύψεις, πάντα πρέπει νὰ προγραφῶσι, νὰ μηδενισθῶσι, νὰ ἐκλίπωσιν, ἂν μὴ ἐκπληρῶσιν ἠθικὸν σκοπόν, ἂν μὴ συντελῶσιν εἰς τὴν παγίωσιν τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ὅστις καὶ μόνος εἶναι ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία τῆς ἀνθρωπότητος· αἱ διαμάχαι αἱ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γινόμεναι, εἰς οὐδὲν ἄλλο τείνουσιν ἢ τὴν ἑδραίωσιν τῆς Ἀληθείας μετὰ ποικίλας πολλάκις καὶ μακρὰς παραπλανήσεις εἰς τὸ σκότος τῆς Πλάνης. Οὐδὲ ἀπόλυτος θεωρία, οὐδὲ πρακτικὴ ἀπόλυτος. Οὔτε ἰδανικὰ ὑπερνέφελα, οὔτε πεζότης χυδαΐζουσα. Ἡ ἀρίστη ἔκφανσις τῆς Ἐπιστήμης εἶναι ἐκείνη, καθ' ἣν ὁ σοφὸς τείνει τὴν χεῖρα εἰς τὸν ἀγρότην· καθ' ἣν ἐκεῖνος, ἀποσπώμενος καί ποτε ἀπὸ τῶν μυρίων ἀδιεξιτήτων πολλάκις λεπτομερειῶν τῆς Ἐπιστήμης αὐτοῦ, συγκεντρώνει τὰς κεκτημένας γνώσεις του, ἵνα τὰς χρησιμοποιήσῃ πρὸς τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος, τὸν ἱπτάμενον ἀτμόν, ἵνα δώσῃ τὴν κίνησιν εἰς τὴν ἀτμομηχανήν. Ἐκ τῶν Ἐπιστημῶν δέ, αἴτιες καὶ διὰ τῆς θεωρίας καὶ διὰ τῆς πράξεως ἀπονέμουσι τὴν ὑπέροχον ταύτην εὐεργεσίαν τῷ κόσμῳ, ἀναμφιβόλως τυγχάνει πρώτη πασῶν ἡ Ἰατρικὴ καὶ ἐκ τῶν ἐπιστημόνων ὅλων ὁ Ἰατρὸς ἂς μοι συγχωρηθῇ ὁ ἐγωϊσμὸς οὗτος. Καὶ πάλιν ἐκ τῶν ποικίλων κλάδων τῆς Θείας ταύτης Ἐπιστήμης, ἡ Φρενολογία καὶ παρέσχε μὲν ἤδη, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον εἰς τὸ μέλλον κέκληται νὰ παράσχῃ ὑψίστας ὑπηρεσίας τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων, καθὸ ἀπασχολουμένη περὶ ὅ,τι πολυτιμώτερον ὁ ἄνθρωπος κέκτηται, τὰς φρένας. Ἐκ τῆς ἀπεράντου λοιπὸν ταύτης καὶ ἀχανοῦς, ἀγνώστου δ' ἔτι γῆς, ἐν ᾗ μυρίοι ὀτρηροὶ τῆς Ἐπιστήμης ἐργάται νυχθημερὸν διανοίγουσι τρίβους ἀκαμάτως ἐργαζόμενοι, ἐκ τῆς Φρενολογίας λέγω ἀρυόμενοι τὴν βάσιν ἡμῶν, ἐπικαλούμεθα τὴν εὐμενῆ προσοχὴν τοῦ φιλομούσου ἡμῶν ἀκροατηρίου, τοσούτῳ μᾶλλον καθόσον ἀτυχῶς ἡ ἀνάλυσις καὶ ἁπλοποίησις τῶν παραπλησίων ἰδεῶν εἶναί τι ἀληθῶς δυσχερὲς καὶ πολλάκις ἀνέφικτον. Ἐξαιτούμενος λοιπὸν πρὸς τῇ εὐμενῆ ἀκρόασιν καὶ τὴν ἐπιεικῆ κρίσιν σας προβαίνω εὔελπις εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ὑπ' ὄψει θέματος, ἤτοι: τῆς παραφροσύνης ἐν τῇ Κοινωνίᾳ καὶ τῆς θεραπείας αὐτῆς.»

Ὁ κόσμος τῶν παραφρόνων χωρίζεται ἀπὸ τοῦ λοιποῦ κόσμου τῶν εὖ φρονούντων, δι' ὁρίων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον σαφῶν· καὶ κατώρθωσεν ἤδη ἡ Ἐπιστήμη, ὥστε ἐν δεδομένῃ περιπτώσει νὰ δύναται νὰ ἀποφαίνηται μετὰ βεβαιότητος, ἂν τὸ ὑπὸ ἐξέτασιν πρόσωπον βαδίζῃ ἐπὶ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἑτέρας χώρας, τῆς φρονήσεως ἢ τῆς παραφροσύνης. Τὰ φρενικὰ νοσήματα ἀπὸ τῆς χαώδους ἀνυπαρξίας αὐτῶν ἔλαβον συστηματικὴν ἀνάπτυξιν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, καὶ μία τῶν περιλάμπρων κατακτήσεων τῆς σημερινῆς Ἐπιστήμης εἶναι ἡ τοιαύτη ἐξέλιξις τῶν νοσημάτων τούτων καὶ ἐπίγνωσις τῆς σημασίας αὐτῶν, ὥστε πλὴν τῆς περιθάλψεως τοσούτων φρενοβλαβῶν ἐν εἰδικοῖς θεραπευτηρίοις, οἵτινες πλέον ὁριστικῶς διέφυγον τὰς ἀπεχθεῖς καὶ ἀκατανομάστους τοῦ Μεσαίωνος καὶ τῶν παλαιοτέρων χρόνων στρεβλώσεις καὶ τὰ βασανιστήρια, πλὴν τῆς ἀποδόσεως ὑγιῶν ἀπείρων ἐξ αὐτῶν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Κοινωνίας, ἡ Φρενολογία νὰ ἀνακαλύψῃ ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος τὰ ἐλατήρια τοσούτων μεγάλων ἀποτελεσμάτων, πράξεων ἀτόμων καὶ ἐθνῶν, ἐξετάζουσα δὲ καὶ ἐπισκοποῦσα τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῶν Κοινωνιῶν νὰ γίνῃ ὁ μέγας καὶ ἀσφαλὴς αὐτῶν κριτὴς ἔν τε τῇ ἐπὶ μέρους καὶ τῇ καθ' ὅλου ἐνεργείᾳ καὶ ἐκφάνσει αὐτῶν, ἐν παντὶ κλάδῳ καὶ ἐν πάσῃ ἰδέᾳ καὶ παντὶ γεγονότι. Οὕτως ὁ φρενολόγος σήμερον δὲν στρέφει μόνον τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὰς μερίμνας περὶ τὴν μελέτην καὶ θεραπείαν τῶν καθαρῶς καὶ δεδηλωμένως φρενοπαθῶν, ἀλλ' ἔχει καὶ ὑψηλοτέραν ἀποστολήν, εὐγενέστερον καὶ ἀπαρέμιλλον προορισμόν, τὰ ἐξετάζῃ τὰ ἄτομα καὶ τὰς Κοινωνίας, ὅσας δὲν φράττουσι τοῦ Φρενοκομείου τὰ περιφράγματα καὶ ὅσους δὲν συνέχει ὁ τῶν φρενοβλαβῶν μανδύας καὶ μετὰ πιθανότητος ἄλλοτε ἄλλης, μείζονος ἢ ἐλάσσονος, νὰ χαρακτηρίζῃ τὰ μὲν ἄτομα γείτονα τῶν τελευταίων καὶ ἐκείνας ἀξίας ὁμοίων περιφραγμάτων, ὧν διαφεύγουσι τὴν ἀνέγερσιν μόνον, διότι δὲν ὑπάρχει ἱκανὴ δύναμις πρακτικῶς νὰ συγκρατήσῃ εἰς τάξιν καὶ πειθαρχίαν ἐν τόσον εὐρὺ καὶ τόσον μέγα φρενοκομεῖον.

Τὸ διπλοῦν τοῦτο καθῆκον τοῦ Ἰατροῦ ὑπονοῶν καὶ ὁ ἀξιότιμος καὶ Σεβαστὸς ἡμῶν Καθηγητὴς κύριος

(¹) Μελέτη ἀναγνωσθεῖσα τὴν ἑσπέραν τῆς 13 Μαρτίου 1898 ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ.

Κατσαρᾶς, ἐπιλέγει ἐν τῷ εἰσιτηρίῳ τῆς καθηγεσίας αὐτοῦ πρὸς τοὺς σπουδαστὰς λόγῳ:

«Διπλοῦν ἄρα προτιθέμεθα σκοπὸν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Νευρολογίας καὶ τῆς Ψυχιατρικῆς, διότι καὶ διπλοῦν εἶναι τὸ καθῆκον τοῦ ἰατροῦ. Πρῶτον νὰ διδάξωμεν ὑμᾶς, ὡς νευρολόγοι καὶ ψυχίατροι, τὰς νευρικὰς καὶ φρενίτιδας νόσους, ἵνα ἦσθε εἰς θέσιν, σχετίζοντες τὸ σύμπτωμα πρὸς τὴν νόσον, νὰ διαγινώσκητε, νὰ προγινώσκητε καὶ νὰ θεραπεύητε αὐτὴν τελοῦντες οὕτω τὸ ἓν τῶν καθηκόντων ὑμῶν, τ. ἐ. τὴν ἀποτροπὴν ἀπὸ βαθυτέρας καταπτώσεως, τὴν βελτίωσιν ἢ τὴν τελείαν ἀποκατάστασιν τοῦ πάσχοντος ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν. Δεύτερον, θέλομεν μετὰ τοῦτο προβῆ εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἑτέρου τῶν σκοπῶν, ὅστις συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἀναλύσωμεν, ὡς ψυχολόγοι πλέον, ἑκάστην ψυχικὴν λειτουργίαν χωριστά, αὐτὴν καθ' ἑαυτήν, νὰ ποιήσωμεν τὴν κατ' εὐθείαν σπουδὴν αὐτοῦ τοῦ συμπτώματος καὶ ἐκ τῆς μελέτης τοῦ σχηματισμοῦ αὐτοῦ, ἔχοντες καὶ σπουδαῖον σύμμαχον λυσιτελέστατον πρὸς ψυχολογικὰς μελέτας, τὸν ὑπνωτισμόν, νὰ ἀρυσθῶμεν ἱκανὰς γνώσεις φυσιολογικῆς καὶ παθολογικῆς ψυχολογίας.»

«Οὕτω δὲ μόνον, κύριοι, θὰ δυνηθῆτε νὰ ἐκπληρώσητε καὶ τὸ ἕτερον καθῆκον ὑμῶν τ. ἐ. νὰ προφυλάξητε τὰ ἀπρόσβλητα ἔτι κοινωνικὰ στοιχεῖα, καταδεικνύοντες πῶς αἱ νοσηραὶ καταστάσεις ἐξαπλοῦνται, εἴτε διὰ τῆς κληρονομικότητος, εἴτε διὰ τῆς μεταδοτικότητος, εἴτε ἐκ τῆς ἐλλείψεως φυσικῆς καὶ ἠθικῆς ὑγιεινῆς.

Διότι, ὡς ὑπάρχει παραφροσύνη ἀτόμων ὑπάρχει καὶ παραφροσύνη Κοινωνιῶν καὶ ὡς ἐπὶ ἐκείνων ὁμοίως καὶ ἐπὶ τούτων πρέπει νὰ διακρίνωμεν ὡρισμένα νοσήματα φρεναντικά, ἔχοντα αἰτιολογίαν, παθογένειαν, συμπτωματολογίαν, πρόγνωσιν καὶ θεραπευτικὴν, ἀπαραλλάκτως ὡς ἔχουσι τοιαῦτα καὶ αἱ τῶν ἀτόμων φρενίτιδες νόσοι, ὡς ἔχουσιν ἐπίσης ὅμοια καὶ αἱ συνήθεις ἄλλαι παθολογικαὶ νόσοι, ὡς εἷς πυρετὸς ἢ μία ἰμφλουέντζα. Ἔχω μάλιστα τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ ἐπέκτασις αὕτη οὐδαμοῦ προσκόπτει, διότι ἐν ἅπασι τοῖς σημείοις θέλομεν εὕρει κοινὰ γνωρίσματα, δι' ὧν ἀγόμενός τις θὰ ἠδύνατο νὰ καθορίσῃ σαφέστερον τὰ πράγματα καὶ νὰ μορφώσῃ ἰδιαίτερον κλάδον πρωτότυπον τὴν Κοινωνικὴν Φρενολογίαν, παραλλήλως βαίνουσαν πρὸς τὴν Φρενολογίαν τῶν ἀτόμων. Ἡ ἱστορία ἀπὸ τῶν παναρχαίων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον καὶ παρ' ἅπασι τοῖς λαοῖς δύναται νὰ παράσχῃ ὕλην πλουσιωτάτην τῷ μελετητῇ, ἐξ ἧς νὰ ἀπαντλήσῃ τὰ χρήσιμα αὐτῷ πρὸς συστηματοποίησιν τῆς Φρενολογίας του ταύτης, ὡς ὁ Ἱπποκράτης πρῶτος ἔγραψε περὶ νόσων ὡς ὀντοτήτων, ὀρυσθεὶς τὴν ὕλην ἐκ τῶν πινακίδων τῶν ἀνηρτημένων ἐν τοῖς Ἱεροῖς τοῦ Ἀσκλληπιοῦ. Ἔπειτα ἡ σύγχρονος Κοινωνία ἠδύνατο νὰ παράσχῃ τρανὰ καὶ ζῶντα δείγματα, ὡς δεινότερον πάσχουσα, καὶ σενεπῶς μᾶλλον ἐκδεδηλωμένους φέρουσα τοὺς τύπους τῶν συμπτωμάτων τῶν νόσων. Ἡ Κοινωνικὴ Φρενολογία συνεπῶς ἔχει τὴν ὕλην ὑψιστεμένην, ἀλλὰ δὲν ἔσχε μόνον εἰσέτι τὸν πολύπειρον, πολυμαθῆ καὶ παρατηρητικὸν ἐκεῖνον νοῦν, ὅστις θὰ διεχώριζε τὰ γεγονότα εἰς ἀθροίσματα καὶ θὰ ἔδιδεν εἰς ταῦτα ὀνομασίας, ὑφ' ἃς τοῦ λοιποῦ θὰ ὑπήγοντο πάντα τὰ ὁμοίου εἴδους συμβάντα. Ἡ Κοινωνικὴ Φρενολογία πρέπει νὰ γραφῇ καὶ βεβαίως θὰ εὑρεθῇ ὁ γράψων αὐτήν, θέλει δὲ ἀποβῆ μεγίστης ὠφελείας πρόξενος εἰς τὰς Κοινωνίας τοῦ μέλλοντος, διότι θὰ ἀπασχοληθῇ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ εἰς τὴν θεραπείαν τῶν φρενικῶν νόσων τῶν Κοινωνιῶν, καὶ σενεπῶς θέλει ἐπιφέρει ἑκάστοτε, ἂν μὴ τὴν παντελῆ ἴασιν, ἀλλὰ κἂν τὴν βελτίωσιν αὐτῶν καὶ τὴν παρασκευὴν κρεισσόνων γενεῶν, κρεισσόνων Κοινωνιῶν, διὰ τῆς ἐξελίξεως τῶν αἰώνων καὶ τῶν Νόμων τῆς κληρονομικότητος. Ἡ Κοινωνικὴ Φρενολογία θὰ ἄρῃ τὴν ἀχλύν, ἥτις ἐπιπροσθοῖ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν καὶ συγχέει τὰ πράγματα τόσον, ὥστε πολλάκις, ὡς συμβαίνει ἐνίοτε καὶ κατ' ἄτομα, πολλάκις, λέγω, τὰ ὅρια τῆς λογικῆς καὶ τῆς φρενοβλαβείας, τὰ ὅρια τῆς παράφρονος Κοινωνίας καὶ τῆς εὖ φρονούσης κατὰ περιόδους καὶ διαρκῶς, ἀφανῶς πως καὶ ἀνεπαισθήτως νὰ συγχέωνται μέχρι τελείου ταυτισμοῦ. Ἔθιξα τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐφ' οὗ πολλάκις σκέπτομαι καὶ περὶ ὃ ἀπασχολοῦμαι, διότι ἀκριβῶς ὅ τι μέλλομεν νὰ εἴπωμεν, δὲν εἶναι ἡ συμβολὴ μικρά τις εἰς τὸν μέγαν ὠκεανὸν τῆς Κοινωνικῆς Φρενολογίας, διότι θέλομεν νὰ τονίσωμεν ἰδιαζόντως τὴν ἰδέαν ὅτι συμβάντα τινὰ ἐν ταῖς κοινωνίαις πρέπει νὰ χαρακτηρίζωνται ὡς παθολογικά, ἀναγόμενα εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν φρενοπαθειῶν, ὅτι τέλος ὡς ὑψίσταται παραφροσύνη ἐν τῷ ἀτόμῳ, ὑψίσταται καὶ παραφροσύνη ἐν τῇ Κοινωνίᾳ.

Ἡ φρενοβλάβεια ἀναπτύσσεται, διότι ὁ παθὼν ἦν προδιατεθειμένος κληρονομικῶς ἢ διότι ἦτο καταχραστὴς τῶν οἰνοπνευματωδῶν ἢ ἐξ ἄλλων αἰτίων περὶ ὧν ὁμιλεῖ ἡ Φρενολογία, ἀλλ' ἐκ τῶν αὐτῶν αἰτίων ἀναπτύσσεται πάθησίς τις ἐλαφροτέρα καὶ τότε τὴν κυριότητα τοῦ παθόντος διαμφισβητοῦσιν ἡ Ἐχεφροσύνη καὶ ἡ Παραφροσύνη. Εἶναι ἡ κακοδιαθεσία τοῦ ὑγιοῦς ἀνθρώπου σωματικῶς, ἡ ἐλαφρὰ αὕτη καὶ ἰδιάζουσα τῶν φρενῶν διαταραχὴ πνευματικῶς· ἡ παραφροσύνη, ἣν θέλω νὰ ἐπιδείξω καὶ ἐξάρω δὲν εἶναι ἡ ἀντιστοιχοῦσα πρὸς μίαν πνευμονίαν ἢ ἕνα τυφοειδῆ πυρετὸν ἐν τῇ Παθολογίᾳ τοῦ σώματος, ἀλλὰ πρὸς τὰ φρίκια καὶ τὸ πυρέτιον καὶ τὰ ἀόριστα ἐκεῖνα πρόδρομα συμπτώματα, ὡς λέγομεν οἱ ἰατροί, ἐξ ὧν οὐδὲν μὲν ὁριστικῶς δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ καὶ διαγνώσῃ. ἅτινα οὐχ ἧττον ἐνδεχόμενον ν' ἀποτελῶσι τὴν ἐναρξιν σοβαρᾶς νόσου, ἐνῷ κατ' ἴσον λόγον πιθανὸν καὶ νὰ περιορισθῶσι μέχρις ἐδῶ μόνον. Τὰ πρόδρομα ταῦτα συμπτώματα, χωρὶς νὰ ἦναι νόσος, πολὺ ἀπέχουσιν ἀπὸ τῆς ὑγείας, οὐδ' ἐπιτρέπουσι τὰς συνήθεις ἡμῶν ἐνασχολήσεις ἀπαραλλάκτως καὶ ἐν τῇ παραφροσύνῃ ταύτῃ τῇ ἐλαφρᾷ, τῇ ἡμιπαραφροσύνῃ ἢ αὔρᾳ ὡς εἰπεῖν παραφροσύνης, ἐν δυνάμει μὲν νὰ κηρύξωμεν κλασικοὺς φρενοβλαβεῖς τοὺς ἐξ αὐτῆς πάσχοντας, οὐ μήν, ἀλλ' οὐδὲ καὶ νὰ θεωρήσωμεν αὐτοὺς πνευματικῶς ἀρτίους· προκειμένου δὲ περὶ τῶν Κοινωνιῶν, ἃς κρίνομεν ἐκ τῶν ἐν αὐταῖς ἐπικρατουσῶν ἰδεῶν, ὡσαύτως δυσπίστως ἔχοντες πρός τινας αὐτῶν, ἀδυνατοῦμεν νὰ κηρύξωμεν φρενοπαθεῖς, φοβούμενοι μὴ μᾶς ἐπιστραφῇ ὁ τίτλος μετὰ τοῦ τόκου. Διαλανθάνει δὲ αὕτη ὑπὸ μορφὴν ἐγκλημάτων ἢ κατ' ἐπιδημίαν αὐτοκτονιῶν, ἐκτρόπων πράξεων καὶ ἀποφάσεων, συνεπιφερουσῶν θλιβερὰ ναυάγια ὑλικὰ καὶ ἠθικά, ἢ ἐκκεντρικῶν ἰδεῶν, ῥιζουμένων εἰς τὴν κοινωνικὴν συνείδησιν ἀναποσπάστως. Ταῦτα πάντα σχέσιν ἔχουσιν ἄμεσον σχεδὸν πάντοτε μετὰ διαταράξεως τῶν φρενῶν συγκινούσης ἡμᾶς βαθύτατα καὶ προτρεπούσης εἰς βαθυτέραν τῶν πραγμάτων ἐξέτασιν καὶ ἀναζήτησιν τῶν αἰτίων, ἔτι δὲ προκαλούσης, ὅπερ καὶ τὸ σπουδαιότερον, τὴν περὶ τῆς ἄρσεως καὶ τῆς προλήψεως μέριμναν, καθόσον οὐδὲ σμικρὰ προσγίγνεται ἡ βλάβη ταῖς Κοινωνίαις οὐδὲ περὶ σμικρῶν. Ἀλλ' ὡς ἔφθημεν εἰπόντες ἐνταῦθα μόνον ἐθίξαμεν τὸ ζήτημα τοῦτο, μὴ προορίζοντες τὴν παροῦσαν μελέτην διὰ κύκλον καθαρῶς ἐπιστημονικὸν καὶ συνεπτύξαμεν τὰς

ἐπὶ τοῦ θέματος γνώμας, ἵνα μόνον παρουσιάσωμεν τὴν ἀρχὴν, ἀφ' ἧς ὡρμήθημεν.

Ὑπὸ τὸ ὄνομα διαταραξις φρενῶν δὲν πρέπει νὰ νοῶμεν μόνον τὸν θραύοντα τὰ κάτοπτρα καὶ τοὺς ὑελοπίνακας, ἀνοηταίνοντα ἢ ἀσχημονοῦντα, τὸν ἀσυνάρτητον ἢ ὑποχόνδριον ἢ ὅπως δήποτε βιαιοπραγοῦντα, τὸν νομίζοντα ἑαυτὸν Κροῖσον ἢ ἔχοντα κτῆσιν τὴν θάλασσαν πᾶσαν, τὸν νοσηρῶς φρονοῦντα ὅτι ἀγαπᾶται ἢ φθονεῖται καὶ καταδιώκεται ὑπὸ πάντων, τὸν πρεσβεύοντα, ὅτι εἶναι ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ συλλήδδην ἐκείνους, οὓς αἱ φρενικαὶ νόσοι περιέλαβον καὶ ἐχαρακτήρισαν ἤδη ὡς παράφρονας, ἀλλὰ καὶ ἑτέραν τινὰ τάξιν, ἣν ὁ πολὺς κόσμος ἀγνοεῖ καὶ ἥτις οὐδὲν μὲν βίαιον παρουσιάζει ἢ ἐκκεντρικόν, αἴφνης ὅμως φανεροῦται ἡ ὑπολανθάνουσα ἀνωμαλία περὶ τὴν ἰσορροπίαν τῆς διανοίας ἐκ πράξεων αἵτινες βεβαίως δὲν θὰ ἐλάμβανον χώραν, ἂν τὸ ἄτομον, ὅπερ διέπραξεν αὐτὰς ἦτο ἰσόρροπον, εἶχε κατὰ φύσιν τὸν νοῦν, τὴν ψυχήν, τὸ ἠθικὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐν τούτῳ δὴ ἔγκειται ἡ δυσκολία τῆς διαγνώσεως τῶν τοιούτων φρενοβλαβῶν, καθόσον οὗτοι οὐδὲν παρουσιάζουσι τὸ μαρτυροῦν ἔλλειψιν ὀρθοφροσύνης ἄχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ὑποκύπτοντες μοιραίως εἰς τὴν ἐξωθοῦσαν αὐτοὺς δύναμιν, ὑποπίπτουσιν εἰς πράξεις βδελυρὰς καὶ ἀσυγγνώστους, ἐφ' ὧν καὶ ἡ δικαιοσύνη οὐχὶ σπανίως πλανᾶται, κρίνουσα τὰ ἀδικήματα ἀνθρώπων ὑπό τινα ἔποψιν ἀκαταλογίστων.

Σήμερον δυνάμεθα νὰ ἐπαναλάβωμεν τὴν τοῦ Michelet γνώμην, ὅστις εἶπεν, ὅτι «πρέπει ἡ Δικαιοσύνη νὰ γίνῃ Ἰατρική, φωτιζομένη ὑπὸ τῶν φυσιολογικῶν Ἐπιστημῶν καὶ ἐκτιμῶσα τὴν μερίδα τοῦ μοιραίου, τὴν ὑπεισερχομένην εἰς τὰς ἐλευθέρας πράξεις.... Πρέπει ἡ Ἰατρικὴ νὰ γίνῃ Δικαιοσύνη καὶ Ἠθική· πρέπει ὁ Ἰατρός, δικαστής, γνώστης τῆς ἐνδομύχου ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν φυσικῶν αἰτίων, τὰ ὁποῖα προξενοῦσι τὸ ἠθικὸν κακόν, τὴν ἠθικὴν νόσον». Εἶναι λοιπὸν ἡ τοιαύτη παραφροσύνη ὅλως ἰδιάζουσα, οὐχὶ ἡ γνωστὴ καὶ καθωρισμένη, ἀλλά τις ἀσύλληπτος καὶ αἰθερία, ἧς τινος βλέπομεν τὴν προέλευσιν καὶ τὰ ἀποτελέσματα, χωρὶς νὰ δυνάμεθα εἰσέτι νὰ θίξωμεν αὐτὴν ταύτην. Καὶ γεννᾶται μὲν ἐκ τῆς Κοινωνίας καὶ ἐπὶ τούτης βαρύνει, ἀλλὰ καὶ διὰ ταύτης πάλιν δύναται νὰ ἐξαλειφθῇ καὶ ὁ ἐκ ταύτης κίνδυνος νὰ ἀποσοβηθῇ. Καὶ ὡς ἐκδηλοῦται ἐν τῷ ἀτόμῳ τῷ ὑγιεῖ ὑπολαμβανομένῳ καὶ φυσιολογικῶς ἔχοντι, οὕτω καὶ ἐν τῇ Κοινωνίᾳ τῇ φαινομενικῶς μόνον ὑγιαινούσῃ,

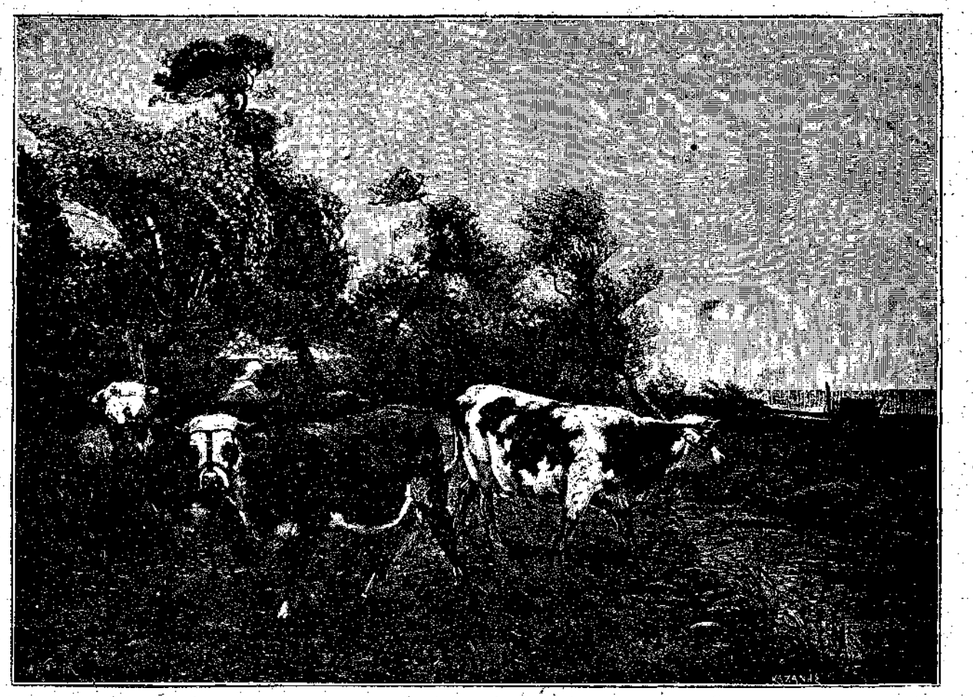

Ἁρμονία φύσεως. Ἁρμονία ζωῆς. *(Ἐκ τοῦ φυσικοῦ βίου)*

πράγματι δὲ νοσούσῃ, ἀλλὰ λανθανόντως καί πως ἀδιαγνώστως ὑπὸ τῶν περισσοτέρων.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΙΕΡΑ ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ

Κύριε Πρίντεζη·

Πολὺ ὡραῖα καὶ διδακτικὰ διηγήματα ἀναγινώσκω ἀπό τινος, πότε εἰς τὴν «Φύσιν» καὶ πότε εἰς τὴν «Ἠχώ». Τὰ ἀγαπᾶτε, ὅπως καὶ ἐγὼ τρελλαίνομαι διὰ ταῦτα. Τινὰ δὲ ἐξ αὐτῶν εἶναι καὶ ἱστορικά, ὡς βλέπω, καὶ θὰ σᾶς διηγηθῶ καὶ ἐγὼ ἐν τῆς τρυφερᾶς μου ἡλικίας, ὅπερ, ἂν θεωρήσητε κατάλληλον, τὸ δημοσιεύετε.

Πᾶς τις ἀρέσκεται εἰς τὴν ἀνάμνησιν γεγονότων εὐαρέστων καὶ τερπνῶν τῆς μικρᾶς του ἡλικίας. Αὐτὰ ἀφίνουν τὰς καλλιτέρας ἐντυπώσεις. Πόσα δὲν διέρχονται συχνάκις ἐκ τῆς μνήμης μου; Οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὸ ἀκόλουθον, τὸ ὁποῖον πάντοτε καὶ ζωηρῶς ἐνθυμοῦμαι, ὡς νὰ μοὶ συνέβη χθές. Οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὰ δέκα εἰκοσιπενταράκια, καινουργῆ καὶ καθαρά, λάμποντα καὶ στίλβοντα ὡς ἡλιος, τὰ ὁποῖα μοὶ εἶχε δωρήσῃ ὁ πατήρ μου τὴν ἡμέραν τοῦ νέου ἔτους, πρὸ τριάκοντα ἐτῶν... ναί, Κύριε

Πρίντεζη, πρὸ τριάκοντα ἐτῶν! Καὶ πότε ἐπέρασαν ἤδη αὐτὰ τὰ τριάκοντα ἔτη! τριάκοντα πρωτοχρονιαῖς ἔκτοτε! Θεέ μου τί βραχὺς ὅπου εἶναι ὁ βίος καὶ δὲν τὸ ἀντιλαμβανόμεθα, παρὰ εἰς τὸ τέλος!

Οὐδέποτε ἠγάπησα τὰ χρήματα καὶ μάλιστα, ὅτε ἀκόμη ἐγνώρισα καλῶς αὐτὰ καὶ πῶς κερδίζονται. Καὶ φυσικῶς καὶ δικαίως καὶ αὐτὰ ἐξ ἀμοιβαιότητος δὲν μὲ ἠγάπησαν καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶμαι πλούσιος, οὔτε χρήματα ἔχω ἢ ὅ,τι μοὶ ἀναγκαιοῦ μόνον διὰ νὰ ζήσω. Κερδίζω τὸν ἄρτον μου, καὶ μὲ ἀρκεῖ, εἶμαι χριστιανός, ἰδοὺ τὸ πᾶν.

Τότε τὰ δέκα ἐκεῖνα εἰκοσιπενταράκια μοὶ ἤρεσαν καὶ μοὶ ἔκαμαν ἐντύπωσιν, ὄχι διότι ἦσαν χρήματα ἢ νέον ἔτος, ἀλλὰ διότι ἦσαν καινουργῆ καὶ στιλπνά, ὡς ὁ καθρέπτης. Κομψά, ὡραῖα καὶ λαμπερά, ὡς δέκα μικροὶ ἥλιοι· ἔλαμπον δὲ, ὡς φωτειναὶ μικραὶ λυχνίαι καὶ τὰ συνελάμβανον μετὰ μειδιάματος εἰς τοὺς δακτύλους μου καὶ τὰ ἄφινον πάλιν χαμαί, διὰ νὰ μὴ τὰ λερώτω. Μὲ εἶχον δὲ τοσοῦτον προτελκύσει καὶ αἰχμαλωτίσει, ὥστε ἀφῆκα πᾶσαν ἄλλην ἐνασχόλησιν καὶ παιδικὴν διατκέδασιν καὶ κατεγινόμην μὲ αὐτά. Ναί, μὲ εἶχον αἰχμαλωτίσει τὰ καινουργῆ στίλβοντα αὐτὰ νομίσματα, τόσον, ὥστε δὲν ἀπεχωριζόμην καὶ ἐξηκολούθουν ἐπὶ πολλὴν ὥραν καὶ νὰ τὰ παρατηρῶ καὶ νὰ τὰ μεταφέρω ἀπὸ χεῖρα εἰς χεῖραν καὶ νὰ τὰ κτυπῶ ἢ νὰ τὰ θέτω εἰς τὸ θυλακίον μου καὶ ὡς μεγάλος ἄνθρωπος νὰ βαθίζω καὶ νὰ τὰ μετρῶ, οὐδέποτε οὕτως ἐγκαταλείπων αὐτὰ ἀπὸ τοῦ βλέμματός μου ἢ ἀπὸ τῆς χειρός μου. Ὡμίλουν μὲ αὐτὰ καὶ ἐγέλων. Ἐγέλων ἀπὸ καρδίας, κύριε Πρίντεζη, καὶ ἐνόμιζον ὅτι κατεῖχον ὅλον τὸν κόσμον μὲ αὐτά.

Μετὰ μεσημβρίαν τῆς πρώτης ἐκείνης ἡμέρας τοῦ ἔτους, ὁ πατήρ μου μὲ ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸν περίπατον καὶ ἐξῆλθομεν ὀλίγον τῆς πόλεως, εἶτα δὲ ἐπιστρέφοντες ἐμείναμεν εἰς τὴν πλατεῖαν, ὅτε αὐτὸς μὲν συναντήσας φίλον, περιεδιάβαζον κατὰ μῆκος αὐτῆς συνομιλοῦντες, ἐγὼ δὲ πλησιάσας θρανίον, κατέταξα εἰς γραμμὴν τὰ στίλβοντα κερματιά μου καὶ παρετήρουν αὐτὰ μειδιῶν. Ἤμην μόνος, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον μ' ἐπλησίασαν, παιδιά τινά, συνομηλίκά μου καὶ μὲ παρετήρουν μετὰ πόθου, ὡς καὶ πωληταὶ ἀθυρμάτων καὶ γλυκισμάτων, ἵνα μὲ ἀναγκάσουν νὰ ἀνταλλάξω αὐτὰ μετὰ τῶν πραγματειῶν των. Ἀλλὰ τίποτε, δὲν ἤθελον ν' ἀπογωρισθῶ αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ αὐτοὶ ἤρχισαν νὰ μοῦ κράζουν εἰς τὰ ὦτα «τραγάλια, φρέσκα κουλούρια, μανδολάτα» καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐγὼ διὰ νὰ τοὺς ἀποδείξω, ὅτι δὲν εἶχον σκοπὸν ν' ἀγοράσω τίποτε, ἔλαβον ἐκ τοῦ ἐδάφους δύκα μικροὺς λίθους καὶ τοὺς ἔθετα κάτωθι τῶν νομισμάτων καὶ ἐξηκολούθησα νὰ παίζω. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ πάντα εἰς τὸν κόσμον φέρουσι τὸν κόρον, ἐβαρύνθην καὶ τοῦτο καὶ ἐκάθισα ἐπὶ τοῦ θρανίου, ἀρκούμενος νὰ παρατηρῶ αὐτόν, ὅτε μικρά τις ξανθὴ χαρίεσσα κόρη μὲ πλησιάζει σχεδὸν κλαίουσα καὶ μοὶ λέγει:

— Δῶσε μου δύο εἰκοσιπενταράκια, ὁ ἀδελφός μου εἶναι ἄρρωστος, νὰ τοῦ πάρω τὰ ἰατρικά . . .

Αἴ, νομίζεις, φίλε μου, ὅτι ἀπέπεμψα τὸ κοράσιον; Ὄχι, ἀλλά, δὲν εἰξεύρω καὶ ἐγὼ πῶς ὁρμώμενος, ἐμάζευσα μὲ τὰς χεῖρας μου ὅλα τὰ νομίσματα καὶ τοῦ τὰ ἔδωκα, ἐνῷ πάντες οἱ πέριξ ἐμοῦ ἱστάμενοι παῖδες καὶ μεταπράται μὲ παρετήρουν μετὰ περιεργείας. Ἡ δὲ λαβοῦσα ἀμέτως αὐτὰ μικρὰ κόρη μὲ παρετήρησε μετὰ γλυκοῦ μειδιάματος σιωπηλῶς εὐχαριστοῦσα με καὶ δὲν ἀνεχώρει, ἀναμένουσα ἴσως νὰ τῇ εἴπω τίποτε. Τότε δ' ἐγώ, ἀπορῶν τί νὰ τῇ εἴπω, ἐνηγκαλίσθην καὶ ἠσπάσθην αὐτήν, ὡς ἐξ ἐνστίκτου καὶ ἔτρεξα μετὰ τοῦτο ἀμέτως πρὸς συνάντησιν τοῦ πατρός μου.

Ἐν τῇ οἰκίᾳ πάντες ἠπόρησαν τί ἔκαμον τὰ χρήματά μου. «Θὰ ἠγόρασες γλυκίσματα, μοὶ ἔλεγεν ὁ πατήρ μου, ὅτε συνωμίλουν μετὰ τοῦ φίλου μου». — Θὰ τὰ ἔχασες, ἀνόητε, παίζων, μοὶ ἔλεγεν ἡ μήτηρ μου καὶ ἀμφότεροι μὲ ἐπέπληττον, ὅτε ἠναγκάσθην νὰ τοὺς ὁμολογήσω τὴν ἀλήθειαν.

Τότε οἱ γονεῖς μου παρετήρησαν ἀλλήλους σιωπηλῶς μετὰ περιεργείας, ἐγὼ δὲ ἐκλαδὼν τοῦτο ὡς εἰρωνείαν, ἤρχισα νὰ φουσκόνω ἐκ μεταμελείας καὶ εἶτα ἀποτυρθείς ἔκλαυσα, μόνος πικρῶς, ἀλλά, τὸ ἐνθυμοῦμαι εἰσέτι, πολὺ πικρῶς. Νομίζω, κύριε Πρίντεζη, ὅτι ἀνέγνωσά που εἰς τὴν «Φύσιν», ὅτι «τὰ δάκρυα εἶναι σπορὰ ἀγαλλιάσεως» Εἶναι ἀληθὲς καὶ ἴδοὺ καὶ ἡ ἀπόδειξις.

Διατί νὰ μὴ λησμονήσω μετὰ τοσαῦτα ἔτη, τὸ περιστατικὸν τοῦτο τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας; Αἱ περιστάσεις καὶ τὰ γεγονότα τοῦ βίου μὲ ἔκαμνον βεβαίως νὰ τὸ λησμονῶ, ἀλλ' οἱ χρόνοι μοὶ τὸ ἐπανέφερον συχνάκις εἰς τὴν μνήμην καὶ ἔτος δὲν παρήρχετο χωρὶς πολλάκις νὰ μὴ τὸ ἀναμνηθῶ.

Θεία σύμπτωσις ἢ συγκυρία. Ἐπέρας τι τοῦ χειμῶνος μετὰ τριάκοντα ἔτη ἔκτοτε, φίλος μού τις μὲ προτεκάλεσεν εἰς γεῦμα μετά τινα φίλων του. Ἦτον ἡ ὀνομαστικὴ ἑορτή του. Μεταξὺ τῶν προσκεκλημένων ἦτο καὶ νέος τις ζωγράφος, προσφάτως περαιώσας τὰς σπουδάς του εἰς διακεκριμένην σχολὴν τῆς Ἰταλίας, ὃν ὁ οἰκοδεσπότης μᾶς συνέστησεν ὡς κάλλιστον ἄνθρωπον, ἀξιόλογον φίλον καὶ σπουδαῖον καλλιτέχνην. Τὸ σοβαρὸν αὐτοῦ ὕφος καὶ ἡ συμπαθὴς του φυσιογνωμία μᾶς ἔκαμεν ἐντύπωσιν. Ἦτο δὲ ἁπλούστατος τοὺς τρόπους καὶ εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς. Ἐν ὀλίγοις ἐγένετο οἰκειότατος ἡμῖν, σχετικῶς τῇ περιστάσει.

Ἐν ὥρᾳ τῶν ἐπιδορπίων, ὅτε ἡ οἰκειότης καὶ ἡ ἀστειότης κυριαρχοῦσι τῶν σοβαροτήτων καὶ τὰ ἀστεῖα μετὰ τῶν ἀνεκδότων λαμβάνουσι θέσιν παρὰ τῇ τραπέζῃ, ὁ ἡμέτερος ἀμφιτρύων ἀποτεινόμενος, ἀπαιτητικῷ μάλιστα τῷ τρόπῳ, πρὸς τὸν ξένον:

— Ἀλήθεια, Μάρκελε, τῷ λέγει, δεῖξον μας τὸ εἰκοσιπενταράκι σου καὶ διηγήθητί μας τὴν ἱστορίαν σου.

Ὁ ξένος χωρὶς καὶ ἐκ δευτέρου νὰ παρακληθῇ πρὸς τοῦτο, ἀφῆρεσεν ἐκ τῆς ἁλύσεως τοῦ ὡρολογίου του τὸ μικρὸν ἀνηρτημένον νομισμάτιον καὶ ἐπιδεικνύων αὐτὸ πρὸς ἡμᾶς, μᾶς διηγήθη τὰ ἑξῆς:

«Ὁ πατήρ μου ἀπέθανε πτωχότατος καὶ μᾶς ἀφῆκεν, ἐμέ, τὴν μητέρα μου καὶ τὴν ἀδελφήν μου εἰς τὴν μεγαλειτέραν ἔνδειαν.

«Ἐγὼ ἤμην πολὺ ἀδύνατος τότε, καὶ ἐπειδὴ ὠφείλομεν νὰ ζῶμεν ἐν μεγάλῃ στερήσει, ἐξηυθένουν βαθμηδὸν λίαν ἐπαισθητῶς.

«Ἡ μήτηρ μου, τῇ ἀληθείᾳ, ἦτο θαυμασία γυνή, πολὺ ἐργατική καὶ ἰσχυρᾶς κράσεως, ἀντέχουσα εἰς τὴν περίστασιν, ἡ δὲ ἀδελφή μου, ἐπίσης ρωμαλέα, ἀντεῖχε μετ' ἐγκαρτερήσεως. Ἀλλ' ἐγὼ . . . ἐγὼ ἤμην τὸ θῦμα τῆς δυστυχίας. Τὸ σῶμα μου κυριολεκτικῶς ἐπάλαιε κατὰ τοῦ ψύχους καὶ τῆς πείνης.

«Ἡμέραν τινὰ δὲν εἴχομεν ὀβολόν. Ὁ ἄρτος μᾶς ἔλειπεν, ἐγὼ δὲ ἤμην κλινήρης. Τί νὰ κάμωμεν; ὠφείλομεν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης πιεζόμενοι, νὰ ἐπαιτήσωμεν. Ἀλλά, Θεέ μου, ἡ ἐπαίτεια εἶναι ἔγκλημα, ὁπόταν δὲν ἀπομένει ἄλλο μέτον σωτηρίας; . . . Ἡ μήτηρ μου ὅμως ἦτο ὑπερήφανος καὶ δὲν ἠνόει τοῦτο, ἢ μᾶλλον ἐθεώρει ἀτιμίαν τὴν ἐπαίτειαν. Τῆς ἔλειπε δὲ ἐντελῶς καὶ τὸ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης προβαλλόμενον ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ θάρρος.

«Μετ' ὀλίγον τὸ κακὸν ἐπετάθη, ἡ πεῖνα ηὔξησε καὶ ἡ κατάστασίς μου ἐχειροτέρευσεν, ἔδηκχι δὲ μέχρις ἀποπνιγμοῦ. Ἡ ἀδελφή μου ἔτρεξε καὶ ἐκάλεσε τὸν ἰατρόν, ὅστις διέταξε τὴν ἄμεσον λῆψιν φαρμάκων, ἀλλὰ ποῦ χρήματα; Ὁ ἰατρὸς δύναται νὰ περιμένῃ ἢ νὰ χάτῃ ἀπὸ τὸν ἀσθενῆ του, ἀλλ' ὁ φαρμακοποιός; Ἄχ, τὸν ἀλιτήριον, ἠρνήθη καὶ ἡ ἀδελφή μου ἐπέτρεψεν ἄπρακτος μὲ τὴν καρδίαν φουσκωμένην καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρυβρέκτους. Ἡ δὲ μήτηρ μου ὑψώτατα τὴν κεφαλὴν διὰ νὰ μὴν ἀφήσῃ τὰ δάκρυα νὰ πέσουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ τὰ ἴδωμεν ἡμεῖς καὶ λυπηθῶμεν περισσότερον, ἔπνιξε τὸν πόνον εἰς τὴν καρδίαν της καὶ εἰσελθοῦσα εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιόν της . . . . τί ἔκαμεν; ἀγνοῶ, ἀλλ' ἀναμφιβόλως θὰ παρεπονέθη, θὰ παρεκάλεσε, θὰ ἱκέτευσε, θὰ ἐγονυπέτησε καὶ θὰ ἔκλαυσε τὴν τύχην της. Δὲν ἤμην πολὺ παιδίον καὶ ἠνόησα τὴν στενοχωρίαν, ἀλλ' ἤλπιζον πάντοτε, ὡς παιδίον!

«Μετ' ὀλίγον ἐπέτρεψε κάτωχρος καὶ ὡσεὶ ἀγνώριστος ἐκ τῆς θλίψεως καὶ τῆς ἀπορίας, ἦν εἶχε λάβει. Τὸ ποτήριον τῇ εἶχεν ἐπιστραφῆ πλῆρες νὰ τὸ πίῃ ἡ τάλαινα καὶ τὸ ἔπιεν, ὡς ὁ Χριστὸς δι' ἡμᾶς· ἄλλως θὰ ἀπέθνησκεν, ἐκεῖ, εἰς τὸ δωμάτιόν της, μόνη, εὐχαριστημένη, κεκλεισμένη.

«—Πήγαινε εἰς τὴν πλατεῖαν, κόρη μου, εἶπεν, εἰς τὴν ἀδελφήν μου, μετὰ λυγμῶν καὶ ἐπαίτει, τὸ θέλει ὁ Θεός. Ἐπαίτει εἰς τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους, ἕως ὅτου συνάξεις 50 λεπτὰ καὶ τρέξε νὰ φέρῃς τὰ φάρμακα.

«Ἡ ἀδελφή μου χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν, ἔτρεξεν ἀμέτως καὶ ἀφοῦ περιῆλθε πολλούς, οἵτινες ἀπηξίωσαν νὰ δώσουν προσοχὴν εἰς τὰ λενόμενά της καὶ ἄλλοι τὴν ἀπέπεμπον σκαιῶς, ἔφθασε πλησίον ἑνὸς θρανίου, ὅπου μικρὸν παιδίον τῆς ἡλικίας της ἔπαιζε μὲ μικροὺς λίθους καὶ δέκα εἰκοσιπενταράκια. Ἀφοῦ δὲ τὸ παρετήρησε καλῶς, τῷ εἶπεν:

«—Δόσε μου, δύο εἰκοσιπενταράκια, ὁ ἀδελφός μου εἶναι ἄρρωστος, νὰ τοῦ πάρω τὰ ἰατρικά του . . .

«Ὁ μικρὸς πλούσιος δὲν ἐπερίμενε ἄλλην παράκλησιν, ἀλλ' ἀμέτως ἐμάζευσεν ὅλα τὰ ἀργυρᾶ ἐκεῖνα νομίσματά του, συμποσούμενα εἰς δέκα εἰκοσιπενταράκια, καὶ τὰ ἔδωκε προθύμως εἰς τὴν ἀδελφήν μου, ἀσπασθεὶς ἐν ταὐτῷ αὐτήν, ἐξ εὐχαριστήσεως καὶ ἀπελθὼν ἐκεῖθεν ἐπευσημένως, χωρὶς νὰ δώσῃ εἰς τὴν μικρὰν κόρην τὸν καιρὸν νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ.

«Κατάπληκτος καὶ λίαν εὐτυχὴς ἡ ἀδελφή μου τότε, ἔτρεξεν εἰς τὸν φαρμακοποιόν, ἔλαβε τὰ φάρμακα καὶ ἔφερεν αὐτὰ εἰς τὴν οἰκίαν, ὅτε δὲ ἐπανῆλθεν ὁ ἰατρός, μὲ εὗρε πολὺ καλείτερον καὶ ἐκτὸς κινδύνου.

«Ἡ μήτηρ μου ἐζήτησε λεπτομερείας περὶ τῆς τύχης τῶν δέκα αὐτῶν μικρῶν νομισμάτων καὶ ἅμα ἤκουσε τὰ διατρέξαντα, ἔλαβεν ἓν ἐξ αὐτῶν, τὸ ἐτρόπησε καὶ τὸ ἐκρέμασε εἰς τὴν εἰκόνα. Εἶναι ἀκριβῶς αὐτό, κύριοι, τὸ ὁποῖον ἤδη κρατεῖτε εἰς χεῖρας σας. Τὸ φυλάττω ὡς κειμήλιον. Εἶναι εὐεργεσία, σωτηρία, θησαυρὸς· δι' ἐμὲ τριακονταετοῦς ἐνθυμήσεως, ἤτις μοὶ ἀναμιμνήσκει τὴν παιδικήν μου δυστυχίαν. Οὐδέποτε θὰ τὸ ἀποχωρισθῶ, ἐόσω ζῶ. Τὸ ἀπῄτησεν ἄλλως τε καὶ ἡ μήτηρ μου, δίδουσά μοι αὐτό. Εὐλογημένον νὰ εἶναι τὸ εὐγενὲς ἐκεῖνο καὶ εὔψυχον παιδίον, τὸ ὁποῖον μᾶς παρέσχε τὴν εὐεργεσίαν αὐτήν.»

Αὐτὰ μᾶς διηγήθη ὁ εὐγενὴς καὶ σοβαρὸς ἐκεῖνος ξένος καὶ χωρὶς νὰ εἴπω ἀκόμη λέξιν, ἐνεθυμήθην ἀμέτως, ὅτι «τὰ δάκρυα εἶναι σπορὰ ἀγαλλιάσεως» ὡς προεῖπον, καὶ ὅτι ἡ ἀφιλοκέρδεια καὶ προθυμία καὶ γενναιορροσύνη μου, ἐκείνη τῷ ἔσωσαν τὴν ζωήν. Ἐγερθεὶς δὲ ἐν συγκινήσει, ἐπλησίασα τὸν ξένον καὶ λαμβάνων αὐτοῦ τὴν χεῖρα, ἠ, ἔφερα ἐπὶ τοῦ στήθους μου:

—Μάρκελε, τῷ λέγω, ἐγὼ εἶμαι τὸ παιδίον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐδώρησε τὰ δέκα νομίσματα ἐκεῖνα εἰς τὴν ἀδελφήν σου καὶ ὅπερ εἶτα ἠσπάσθη αὐτήν, ἐξ εὐχαριστήσεως διὰ τὴν γενναιόδωρον πρᾶξιν του καὶ τὴν ἀδελφικήν, οὐχὶ ἐπαιτικὴν αἰτησίν της.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας, αἵτινες ὡς ἀστραπὴ μετὰ κεραυνοῦ ἔπληξαν τὴν καρδίαν τοῦ ξένου, ἠγέρθη οὗτος ἐν πλήρει ταραχῇ καὶ συγκινήσει καὶ παρατηρῶν με μετὰ προσοχῆς καὶ συμπαθείας:

—Σεῖς, Κύριε, σεῖς, μοὶ λέγει, ἐδώσατε τὰ νομίσματά σας; εἰς τὴν ἀδελφήν μου καὶ μᾶς ἐσώσατε; εἶναι δυνατὸν μετὰ τόσα ἔτη νὰ γνωρισθῶμεν;

—Ναί, φίλε μου, ἐγὼ εἶμαι, τῷ λέγω, ἐγὼ ἔδωσα εὐχαρίστως ὅ,τι τότε ἐκράτουν, ὅ,τι ἰδικόν μου εἶχον εἰς τὴν ἀδελφήν σας, τὰ ἔδωκα μετ' εὐχαριστήσεως καὶ σᾶς βεβαιῶ, ἔκτοτε ἡ καλὴ αὐτὴ πρᾶξις ὡς θεῖος ἄγγελος παρακολουθεῖ τὸν βίον μου. Εἶμαι εὐτυχὴς ἐκ τούτου!

— Εἶναι δυνατόν! τί σύμπτωσις! τί εὐτυχία! μοὶ ἔλεγε καὶ μοὶ ἔσφιγγεν ἐν ταὐτῷ τὴν χεῖρα. Εἶτα δὲ:

—Ὦ φίλε μου, σᾶς ὀφείλω τὸ πᾶν, τὴν ζωήν μου, τὴν ζωὴν τῆς μητρός μου καὶ αὐτὴν τῆς ἀδελφῆς μου ἐκ τῆς μικρᾶς αὐτῆς δωρεᾶς σας, μεγάλης, μεγίστης τότε δι' ἡμᾶς, μοὶ ἔλεγεν.

Ὁ δὲ ἀμφιτρύων μας λαμβάνων τότε τὸν λόγον:

—Τῷ ὀφείλετε, εἶπε μειδιῶν, δύο καὶ ἤμισυ φράγκα καὶ ἐπὶ πλέον τοὺς τόκους αὐτῶν ἐπὶ τριακοντατεσίαν, εἵτινες ἀποτελοῦσιν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ποσόν.

— Μάλιστα, ἐπανέλαβεν ὁ Μάρκελλος περιχαρής, τῷ ὀφείλω ἔτι περισσότερον, ὅ,τι ἔχω καὶ τὴν ζωήν μου αὐτήν.

Συγκινηθεὶς δ' ἐγὼ ἐπὶ πλέον ἐκ τῆς λαμπρᾶς αὐτοῦ καὶ συμπαθοῦς συμπεριφορᾶς τὸν ἐνηγκαλίσθην, λέγων:

—Ἐλθὲ νὰ σὲ ἀσπασθῶ, ὅπως ἠσπάσθην τότε καὶ τὴν ἀδελφήν σου.

Εἶτα τὸν ἠρώτησα, φίλε μου, περὶ τῆς ἀδελφῆς του καὶ τῆς μητρός του καὶ πληροφορηθείς, ὅτι αὕτη μὲν ἀπεβίωσεν, ἡ δὲ ἀδελφή του ζῇ, ἐζήτησα τὴν ἄδειαν νὰ τὴν ἴδω.

Αἴ, τί φαντάζεσθε, κ. Πρίντεζη! Ἐζήτησα τὴν χεῖρα της καὶ τὴν ἐστεφανώθην, διότι προθύμως μοὶ ἐδόθη καὶ μετὰ χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης αὕτη μὲ ἠθέλησε διὰ σύζυγον! Ἔκτοτε ζῶμεν εὐτυχεῖς!

Σᾶς ἀρέσει ἡ ἱστορία μου; Δὲν εἶναι ἔκτακτο συνοικέσιον; Δημοσιεύσατε αὐτὴν εἰς τὴν «Φύσιν» μεταξὺ τῶν ἄλλων ὡραίων διηγημάτων σας, ἂν τὴν εὑρίσκετε καλήν, ἀλλὰ . . . . χωρὶς ὀνόματα . . . . παρακαλῶ.

Ὁ φίλος σαι **Α.**

ΤΕΤΤΙΞ ΕΝ ΑΣΤΛΩ

Φιλοσοφία δεσμώτου

Εἰς τὸ πλημμελειοδικεῖον.

Ὁ πρόεδρος 45 ἐτῶν, παρατηρεῖ σκεπτικῶς τὸν κατηγορούμενον.

Εἷς νέος κατηγορούμενος, ζωγράφος τὸ ἐπάγγελμα, μέλανο-ἐνδεδυμένος τρίβει χαρίεις τὰς χεῖρας του.

Ὁ πρόεδρος. *(πρὸς τὸν κατηγορούμενον)* Ὀνομάζεσαι Ἰωάννης Αἰμίλιος, σπουργιτοφάγος, ἐπικαλούμενος.

Ὁ νέος. *(μειδιῶν)* Μ' ἐνθυμεῖσθε καλῶς κύριε Πρόεδρε.

Ὁ πρόεδρος. Κράτησε τὰς παρατηρήσεις σου κατ' ἰδίαν καὶ ν' ἀπκνιᾶς εἰς ὅ,τι σ' ἐρωτοῦν. Κατεδικάσθης ἤδη πεντάκις;

Ὁ νέος. Πεντάκις; πολὺ κακῶς ὁ γραμματεὺς κρατεῖ τὰ βιβλία του, κύριε πρόεδρε. Ἑξάκις ἔχω καταδικασθῆ.

Ὁ πρόεδρος. Καλῶς, ἑξάκις.....

Ὁ νέος. Βεβαίως, δὲν θέλω νὰ μοῦ προσθέτουν περισσοτέρας καταδίκας, ἀλλὰ δὲν ἐπιθυμῶ καὶ νὰ μοῦ ἀφκιροῦν. Αὐτὸ εἶναι δικαίωμά μου, Κύριε πρόεδρε.

Ὁ πρόεδρος. Ἀφοῦ σκέπτεσαι οὕτω, διατὶ κλέπτεις;

Ὁ νέος *(μετὰ περιφρονήσεως)* Κλέπτω; ἐγώ; *(παρατηρεῖ τὸ ἀκροατήριον).* Πότον τὰ ἁπλούστατα πράγματα θεωροῦνται ἐνταῦθα σοβκρὰ καὶ παρεξηγημένα! *(πρὸς τὸν πρόεδρον)* Δὲν ἔκλεψα, ἠθέλησα ἁπλῶς νὰ κάμω ἐπίδειξιν.

Ὁ πρόεδρος. Σφετερίζόμενος τὰ ξένα ἐνδύματα;

Ὁ νέος. Λάθος, κύριε πρόεδρε, ὁ Ταρταρῖνος δὲν μὲ ἐνόησε. Μοῦ δίδετε τὴν ἄδειαν νὰ ἐξηγηθῶ; Εἶνκι φῶς καθαρὸν, ὡς ὁ ἥλιος, εἶμαι νέος τῆς ἐποχῆς, καὶ ζωγράφος τὸ ἐπάγγελμα, δὲν εἶναι ἀληθές; λοιπόν, ἀφοῦ εἰργάσθην καθ' ὅλον τὸ θέρος, μόλις ἤλθεν ὁ Σεπτέμβριος, ἐσκέφθην ν' ἀναπαυθῶ. Ἐκουράσθην, κύριε πρόεδρε καὶ ἔχω ἀνάγκην ἀναπαύσεως. Τότε ἐπῆγα νὰ εὕρω τὸν Ταρταρῖνον.

Ὁ πρόεδρος. Ἄ, ἤλθομεν εἰς τὴν ὑπόθεσιν. Καλῶς, ἐξακολούθει.

Ὁ νέος. Τῷ εἶπον: «Ταρταρῖνε, μέγα δυστύχημα μο συνέβη. Ὁ Ἀνατολίτης ἀπέθανεν.» Μοὶ ἀπήντησεν. «Ὁ Ἀνατολίτης; δὲν τὸν γνωρίζω.» Τοῦ εἶπον· «Ἄ, ναί, ἔχεις δίκαιον, σὺ κάθεσαι μακράν, ἐνῶ ὁ Ἀνατολίτης ἦτο πλησίον μου, ἦτο ὁ καλείτερος μου φίλος.» Μοὶ ἀπεκρίθη. «Μπά καὶ ἐγὼ ἐνόμιζον, ὅτι ἐγὼ ἤμην ὁ καλείτερός σου φίλος.» Τῷ ἀπεκρίθην ἀμέσως· «Τώρα ὅπου ὁ Ἀνατολίτης ἀπέθανε, σὺ θὰ καταλάβῃς τὴν θέσιν τοῦ, δὲν ἔχεις πλέον ἀντίπαλον, εἶσαι ὁ καλείτερός μου φίλος.»

Ὁ πρόεδρος. Καὶ ὠφελούμενος τῆς ταραχῆς τοῦ φίλου σου Ταρταρίνου, ἐξεμεταλλεύθης τὴν συγκίνησίν του καὶ ἐδανείσθης τὰ ἐνδύματά του.

Ὁ νέος (ἐν συγκινήσει). Ναί, τὴν ρεδεγκόταν του καὶ τὸ πανταλόνιόν του, τὰ μαῦρκ ἐνδύματά του, κύριε πρόεδρε. Ἔπρεπε βεβαίως μὲ μαῦρκ ἐνδύματα νὰ ἐνδυθῶ διὰ νὰ μεταβῶ εἰς τὴν κηδείαν τοῦ Ἀνατολίτου.

Ὁ πρόεδρος. Οἱ μάρτυρες εἶπον, ὅτι ὁ Ἀνατολίτης εἶναι ὄνομα τῆς φαντασίας σου καὶ τοιοῦτος ἄνθρωπος δὲν ὑπῆρξεν ἤδη διὰ ν' ἀποθάνῃ.

Ὁ νέος. Ψεῦδος! κύριε πρόεδρε, ψεῦδος! Ὁ Ἀνατολίτης ὑπῆρξε πραγματικῶς καὶ ἀπέθανε πρὸ δέκα ἐτῶν.

Ὁ πρόεδρος. Πρὸ δέκα ἐτῶν; καὶ τὸν ἐνταφίασες σύ δευτέραν ἤδη φορά;

Ὁ νέος. Ἦτον ἡ ἐπέτειος τοῦ θανάτου του, ἤθελα ν' ἀποδώσω σεβασμὸν φιλίας εἰς τὴν μνήμην του.

Ὁ πρόεδρος. Πολὺ παραδόξως τιμᾶς τοὺς ἀποδημοῦντας φίλους σου. Ἔπειτα, μόλις ἐνεδύθης τὰ ἐνδύματα τοῦ Ταρταρίνου, μετέβης ἀμέσως εἰς τὸ ξενοδοχεῖον.

Ὁ νέος. Μάλιστα καὶ ἔφαγα πολύ, διότι εἰς τοιαύτας περιστάσεις, Κύριε Πρόεδρε, ὁ στόμαχος πρέπει νὰ εἶναι πλήρης.

Ὁ πρόεδρος. Καὶ ὅταν ἔφαγες πολὺ καλά, ὡς εἶπες, ἐδήλωσες, ὅτι δὲν ἔχεις νὰ πληρώσῃς καὶ ἀπῆλθες χωρὶς νὰ ἐκτελέσῃς τὰς ὑποχρεώσεις σου.

Ὁ νέος. Εἶναι ἀληθὲς καὶ ὁμολογῶ, κύριε πρόεδρε ὅτι ἡ ἀνάκρισις εἶναι πολὺ καλῶς ὠργανωμένη, παρὰ τὰς κακῶς διασπειρομένας φήμας, καὶ ὁμολογῶ, ὅτι πάντοτε κατεδικάσθην δικαίως καὶ ἐπιτυχῶς.

Ὁ πρόεδρος. Ἀφοῦ ὁμολογεῖς τὴν ἐνοχήν σου καὶ τὰς δικαίας ἐπιτιμήσεις τῆς δικαιοσύνης, βεβαίως ἤδη θ' ἀναγνωρίζῃς, ὅτι λαμβάνων τις ξένα ἐνδύματα χωρὶς νὰ τ'

ἀποδίδῃ καὶ τρώγων εἰς ξενοδοχεῖον, χωρὶς νὰ πληρώνῃ, ἀπορρέουσι δύο παραπτώματα λίαν χαρακτηριστικά.

Ὁ νέος. Ἄ, ὄχι, κύριε πρόεδρε, πολὺ διαφορερικῶς σκέπτομαι ἐγώ, διότι οὕτω πράξας ἕνα μόνον σκοπὸν εἶχον, τὴν ἀνεύρεσιν τῆς ἀτφαλοῦς ἡσυχίας καὶ συντηρήσεώς μου κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ χειμῶνος.

Ὁ πρόεδρος. Τί ἐννοεῖς μὲ τοῦτο;

Ὁ νέος. (ἐν ἐπισημότητι καὶ ἐπιδεικτικῷ τρόπῳ). Ὅταν ἔρχεται ὁ Σεπτέμβριος, ἀπομιμοῦμαι τὸν τέττιγα.

Ὁ πρόεδρος. Μήπως νομίζεις, ὅτι σ' ἐφέραμεν ἐδῶ, διὰ νὰ μᾶς ψάλῃς καμμίαν *ρομάντζα*;

Ὁ νέος. Ἄ, ὄχι, κύριε πρόεδρε, δὲν μοῦ ἦλθε τοιαύτη ἰδέα, ἀλλ' ὀφείλω νὰ εἴπω τὴν ἀλήθειαν ἐνταῦθα, ἀφοῦ μὲ προσκαλεῖτε. Ὅταν ἡ χελιδὼν κρυόνει, ἀποδημεῖ εἰς θερμότερα κλίματα, ὅταν ὁ τέττιξ ἀποκάμνει νὰ τραγῳδῇ, ἀποσύρεται εἰς τὸ ἄσυλον τοῦ μύρμιγκος καὶ σιωπᾷ. (Ἐκτείνων τὸν βραχίονα). Ὁμοιάζω μὲ τὴν χελιδόνα καὶ τὸν τέττιγα. Ὁπόταν ἔρχεται ὁ χειμών, κατέρχομαι ἐκ τῶν στεγῶν, ὅπου ἐργάζομαι ἀγογγύστως καθ' ὅλον τὸ θέρος καὶ ἀποσύρομαι εἰς τὸ εὐλογημένον ἐκεῖνο μέρος, τὸ ὁποῖον καλεῖται φυλακή. Ἐκεῖ εὑρίσκω θερμότητα, τροφήν, ἡσυχίαν, συντροφίαν, ἀνακούφισιν· τὰ πάντα εἶναι ἐκεῖ καλῶς τακτοποιημένα καὶ ζῇ τις ἀνωδύνως καὶ κοιμᾶται ἐλαφρῶς. Ἔπειτα, γνωρίζετε καλῶς, κύριε πρόεδρε, πόσον ταραχωδῶς καὶ δυσκόλως ζῇ τις εἰς τὰς μεγάλας πόλεις. Δύναμαι, βεβαίως καὶ ἐγὼ νὰ διέλθω τὸν χειμῶνα, ὡς τόσοι ἄλλοι χασομέριδες καὶ ἀνόητοι καὶ ἄεργοι εἰς τὰ καφενεῖα, εἰς τὰς ὁδούς, εἰς τὰ καπηλεῖα καὶ διάφορα κέντρα τῆς πόλεως, εἰς βάρος τῶν ἄλλων καὶ καταπιέζων τοὺς πλουσίους καὶ φιλησύχους πολίτας καὶ μεθύων καὶ πεινῶν καὶ ὑβρίζων καὶ λοιδωρῶν, ἀλλὰ δὲν μ' ἀρέσει ἡ ζωὴ αὕτη, εἶναι κτηνώδης καὶ ἀνράμοστος διὰ μίαν πρωτεύουσαν. Ἐγὼ δὲν ἀγαπῶ τὴν ζωὴν αὐτήν.... Ἄ, ἂν εἶχον χρήματα, θὰ διέφερε τὸ πρᾶγμα.

Ὁ πρόεδρος. Καὶ τί θὰ ἔκαμνες ἂν εἶχες χρήματα;

Ὁ νέος. Θὰ κατεσκεύαζον ἓν μέγα τοιοῦτον καταφύγιον, ὅπου θὰ περιεμάζευον τοὺς πτωχοὺς τὸν χειμῶνα.

Ὁ πρόεδρος. Ἐὰν ὅλοι ἐσκέπτοντο ὡς σύ, αἱ πόλεις θὰ μετεβάλλοντο εἰς φυλακάς.

Ὁ νέος. Καὶ ἂν ὅλοι ἐφυλακίζοντο, δὲν θὰ ὑπῆρχον ἔνοχοι καὶ ὁ κόσμος θὰ ἦτον εὐτυχέστερος. Διὰ τοῦτο, κύριε πρόεδρε, θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μὲ καταδικάσετε δι' ἓξ μῆνας, ἵνα εὕρω ἄσυλον καὶ πάλιν ἐν τῇ φυλακῇ. Ὁ δεσμοφύλαξ θὰ λυπηθῇ, ἐὰν δὲν μὲ ἰδῇ ἐφέτος πλησίον του.

Ὁ πρόεδρος. Καὶ ἂν ἀκριβῶς τὸ δικαστήριον, ἴσα ἴσα διὰ τιμωρίαν σου, σὲ τιμωρήσῃ μόνον διὰ δεκαπενθημέρου φυλακίσεως;

Ὁ νέος. Ὤ, τότε θὰ ἀναγκασθῶ νὰ ρίψω τὰ πέδιλά μου κατὰ πρόσωπον τοῦ προέδρου, διὰ ν' ἀναγκασθῇ νὰ μὲ φυλακίσῃ διὰ τὸν χρόνον, τὸν ὁποῖον ζητῶ καὶ πιστεύω νὰ μὴ μὲ φέρετε εἰς τοιαύτην ἀνάγκην. Καὶ ἂν μὲ καταδικάσετε διὰ περισσότερον χρόνον, θὰ ἦσθε σεῖς ἡ αἰτία. Κατὰ τὸ διάστημα δὲ τῆς φυλακίσεως μου, θὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸν Ταρταρῖνον τὰ ἐνδύματά του καὶ διὰ τῶν ἐν τῇ φυλακῇ κερδῶν μου θὰ πληρώσω τὸν Ξενοδόχον, οἵτινες μὲ κατήγγειλαν. (Κτυπῶν τὸ στῆθος του). Εἶμαι τίμιος ἄνθρωπος, Κύριε πρόεδρε.

Ὁ πρόεδρος. Ἐκλαμβάνεις τὴν τιμιότητα μὲ ὅλως ἰδιαίτερον τρόπον.

Ὁ νέος. Μὲ τὴν φιλοσοφίαν, μὲ τὴν ὁποίαν μ' ἐπροίκισεν ἡ φύσις. Ἐπιθυμῶ νὰ ζήσω ἡσύχως, κύριε πρόεδρε; ἰδοὺ τὸ πᾶν. Εἰργάσθην ἀρκετὰ καὶ ἔχω δικαίωμα ἐπὶ τῆς ἡσυχίας τοῦ κόσμου. Καὶ ἂν τὸ δικαστήριόν σας εὐδοκήσῃ νὴ μοὶ χορηγήσῃ ὅ,τι ζητῶ, θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ ζητήσω καὶ ἕτερόν τι.

Ὁ πρόεδρος. Λέγε!

Ὁ νέος. Νὰ διατάξῃ, ὥστε νὰ μοὶ δοθῇ τὸ ἴδιον δωμάτιον, τὸ ὁποῖον εἶχον πέρισυ. Θὰ εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος νὰ κοιμῶμαι εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, ὅπου ἔχω συνειθίσει. Δὲν εἶναι ὀρθόν;

Ὁ πρόεδρος. Ἄλλο τίποτε;

Ὁ νέος. Οὐδέν. Καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν τῆς καλοσύνης σας, θ' ἀναρτήσω τὴν εἰκόνα σας, Κύριε πρόεδρε, εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ δεσμωτηρίου μου!

Φρίξ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ "ΦΥΣΕΩΣ,,

Σ Ζ. Σύρον. Ἡμερολόγιον καὶ Κόρη τῶν Ἀθηνῶν σᾶς ἀπεστάλη. — *Ν.Ν. Βῶλον.* Ἐπιστολὴ ἐλήφθη. Ταχυδρομικῶς σᾶς ἀποστείλαμεν Ἡμερολόγια.—*Γ.Π. Γαργαλιάνους.* Ὀφείλετε τρέχουσαν συνδρομήν. Παρακαλοῦμεν ἀποστείλατε αὐτήν.—*Κ. Τ. Φιλιατρά.* Συνδρομή σας ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν. Ἡμερολόγιον ἐστάλη. — *Ι. Ζ. Βάρνα.* Ἀντίτιμον βιβλίων ἐλήφθη.—*Ν. Κ. Ἀγά.* Ἐπιστολὴ καὶ χρήματα ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν.—*Η. Μ. Βερβίτσον.* Ἐπιστολὴ ἐλήφθη Ἡμερολόγια καὶ Ἱστορία Πολέμου σᾶς ἀπεστάλη.—*Κ. Δ. Α. Βῶλον.* Ἔχει καλῶς, εὐχαριστοῦμεν Ἡμερολόγιον σᾶς ἀπεστάλη. Ἀριθμὸς λαχείου ὑπάρχει ἐπὶ τῆς ἀποδείξεως σας.—*Ο. Μ. Τρίπολιν.* Συνδρομὴ ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν.—*Δ. Β Φιλιππούπολιν.* Κατάλογος κερδισάντων ἀριθμῶν Ἐθν. Τραπέζης σᾶς ἀπεστάλη, ὡς καὶ Ἡμερολόγιον.—*Χ.Κ.* Bourgas. Ἐπιστολὴ καὶ 20 φρ. ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν πολύ, ἀπόδειξις καὶ Ἡμερολόγιον σᾶς ἐστάλη ταχυδρομικῶς.—*Ν.Δ. Λαμίαν.* Ἐπιστολὴ σας ἐλήφθη ἀπόρησα διὰ καταβολὴν συνδρομῆς σας, ταχυδρομικῶς σᾶς; γράφομεν καὶ ἀναμένομεν ἀπάντησίν σας. — Αἰκ. Κ. San Francisco. Ἐπιστολὴν μετὰ συνδρομῶν Φύσεως καὶ Ἠχοῦς ἐλάβομεν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς, ὡς καὶ δι' εὐγενῆ προθυμίαν σας. Ταχυδρομικῶς λαμβάνετε ἀπόδειξιν μετὰ Ἡμερολογίου. — *Α.Β.Β. Λευκάδα.* Δελτάριον ἐλήφθη. Ἡμερολόγιον σᾶς ἀπεστάλη.—*Ι.Τ. Ἀμισόν.* 30 φρ. ἐλήφθησαν. Τόμος καὶ Ἡμερολόγιον σᾶς ἀπεστάλησαν. Ἐγράψαμεν ἐπίσης.—Ι.Ι. Consple Συνδρομὴ ἐλήφθη. Ἀπόδειξις σᾶς ἀπεστάλη. — *Β.Μ. Κάρπαθον.* Συνδρομή σας ἐλήφθη. Ἀπόδειξις καὶ Ἡμερολόγιον παρεδόθησαν κομιστῇ. — Κ. Σ. *Νέον Καρλόβασι.* Συνδρομή σας ἐλήφθη. Ἀπόδειξις μετὰ Ἡμερολογίου παρεδόθη κομιστῇ. Εὐχαριστοῦμεν.

ΜΕΓΑ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΟΠΟΙΕΙΟΝ
"ΝΕΑ ΧΙΟΣ,,
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΥΡΙΚΗ καὶ ΥΙΩΝ

Ἐπὶ τῆς προκυμαίας, κάτωθι τοῦ ξενοδοχείου τῆς Εὐρώπης

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ

Κατασκευάζεται Μαστίχη καὶ Κονιὰκ ἀρίστης ποιότητος, ἐκ καθαρᾶς σταφυλῆς. Ἀμφότερα ἐβραβεύθησαν κατὰ τὴν τελευταίαν «Διεθνῆ Ἔκθεσιν» τῆς Rochefort sur Mer» τῆς Γαλλίας διὰ βραβείου πρώτης τάξεως, Σταυροῦ καὶ Μεταλείου χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ καὶ διὰ Διπλώματος Τιμῆς. Τὸ δὲ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν δι' ἐπιστολῆς ἐξέφρασε τοῖς κατασκευασταῖς τὰ συγχαρητήριά του διὰ τὴν ἐξαίρετον ἐπιτυχίαν. Ἄνευ δὲ ρεκλάμας μία μόνον δοκιμὴ δύναται νὰ πείσῃ τὸ Σεβ. κοινὸν τοῦ τε Ἐσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ περὶ τῆς γνησιότητος τῶν προϊόντων τούτων. Τιμαὶ λίαν συγκαταβατικαί.

Ὑποκατάστημα

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, Χασὶρ Ἰσκελεσὶ Καραχιὸλ Σοκάκι. Ἀρ. 80. Ἱδρυθὲν τῷ 1880.

Εἰδοποιεῖται ὡσαύτως ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει πολυάριθμος πελατεία του καὶ τὸ Σεβαστὸν Κοινόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτόθι ὑποκαταστήματι ἐκομίσθη ἐσχάτως Μαστίχη ἐκ τῶν ἐν Γαλλίᾳ βραβευθέντων εἰς Δαμεζάνας, ὡς καὶ Κονιὰκ εἰς μικρὰ βαρέλια. Ἡ δὲ μόνη σύστασις εἶναι «*Ἐλθὲ καὶ ἰδὲ*».

Πώλησις χονδρικῶς καὶ εἰς τιμὰς λίαν συγκαταβατικάς.

Τὸ κατάστημα δέχεται καὶ παραγγελίας. Μόνος ἀντιπρόσωπος ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀριστείδης Κ. Πυρίκης.